

SĄSIUVAS

Metai II.

PENKTAS.

TĖVYNĖS

SARGAS.

MENESINIS LAIKRASZTIS

paskirtas dvasiszkam ir medžiagiszkam Lietuvių
tautos užlaikymui par jos apszvietimą.

MENUO 1897 GEGUŽĖ.

TILŽEJE.

TĖVYNĖS SARGAS.

„Mylėk V. Dievą už visa labiaus,
„Artimą kaip pats savę, o
„Tėvynę už savę daugiaus“

Iszeina ant mėnesio vieną kartą. Metine prekė ant vietos 1 rublis;
Su prisiuntimu (uždengtose kopertose) į Gudiją 6 rubl. Su prisiuntimu į
Ameriką 1 dol. Su pasiuntimu į kitas szalis 2 rubl.

Į t a l p a.

<p>I. Neapleiskite svarbaus intereso!</p> <p>A. D. 1</p> <p>Kas girdėties Lietuvoje? — 3</p> <p>Nuo Vilniaus Valszczieniszko Banko. Panevėžys. Dusetos. Rietavas. Skuodė. Kiedainiuosė. Vilniuje. Gardyno gub. Kiedainių parakvijoje. Svėdasuosė. Jurborkė. Juosvainiuosė. Łukėje. Skuodė. Vilniuje. Płateliai ir Truikinai. Kas girdėties płacziamę pasaulyje? — Peterburkė. Suvienytosė Amerikos Valstijosė. Belgijoje. Paryžius. Prancuzai mažinasi 18</p>	<p>Naikinimas girtybės. A. D. 22</p> <p>Bieziulė — Lenkija 23</p> <p>Ant sargybos. Ar vertos szelpimo musų iszkašos? V. 27</p> <p>Mokykimies lietuviszkai raszyti! Vaiszgantas 31</p> <p>Vardan ko lietuviszka dvasiszcija kelia bašą? Vaiszg. . . 34</p> <p>II. Patarmės dėl staliurių. (Užbaiga). A. Dailidė. 39</p> <p>Kaip Vargaitis pavirto į vagį — razbaininką ir nukeliavo į Sibiriją. (Taša). D. Atan. 55</p> <p>Margumynai 60</p> <p>Naudingi pamokymai 62</p> <p>Kalendorius 63</p>
--	---

—*—

I.

Neapleiskit svarbaus intereso!

Rossijos vieszpatystės roda (Gosudarstvennyj Soviet) 19 vasario 1896 m. apie įvedimą izdinės (arba kazionos) monopolijos degtinei (arba ariekai) pardavinėti gubernijosė Kauno, Vilniaus, Gardyno, Vytebsko ir kitosė, nusprendė:

kad gubernatoriai nedaleistu įvesti degtinės monopolijos krautuvę ir traktirą, arba karczemą, tokiose vietose, kur storastystė (arba sielskoje obszczestvo) nenori, o teip-gi kad nedaleistu įvesti karczemos, traktiro ir monopolijos krautuvės ant žemės, kurios valdytojas nenori; dar to negana: jei storastystė arba žemės valdytojas praszytu, kad per 100 sieksnių toľumo nuo jų sodybos nebutu pardavinėjama arba szinkuojama degtinė, tai gubernatoriai tai nedaleidžia tose vietose atidengti degtinės krautuvės, karczemos ir traktiro. (IX. 2.)

Tokiu budu žmonėms duota valia panaikinti karczemą, traktirą, užvažiuojamąjį namą, jei stovi artie kieno sodybos (arcziaus kaip per 100 sieksnių,) arba jei stovi ant žemės, kurios valdytojas to nenori, nesitinka. Reikia tiktai paduoti praszimą į atsakanczią vyresnybę (lik 1 liepos mėnesio į pavietines ir gubernijines geriamųjų veikatų rodos, rusiszkai: „ujezdnyja i gubernskija po piteinym dieľam prisutstvija.“)

Panaikinai miestelyje karczemą, tai dovenojai tos vietos parakvijonams kasmet po 5 tukstantis rublių! Isz visos galės naikinkit karczemas, kurios teisingai galima vadinti daugybės neľaimių szaltiniaiis. Uždarysi karczemą — uždarysi szaltinį, isz kurio isztrykszta didžioji pusė žmonių vargo. Daiktas czia teip aiszkus, regimas, jog nebereikalauja nėjokio paaiszkinimo.

Nebetol 1 liepos, diena įvedimo naujo parėdymo apie degtinę. Skubėkitės dirbti **prigovor**us, raszyti praszumus, kad „mums karczemos nereikia

— praszome panaikinti“. Dorus blaivystės vaisius pajusite veikia, ir jūsų atmintį laimins ateinančios kartos.

Tuotarpu daug vargo pridės mokytieji blaivinikai, liki pertikrins lietuvius, jog degtinės gėrimas yra visiskai nereikalingas ir dar vodingas; nės — anot dainiaus (Jurkszto Smalausio) —

Skęsdamas ant upės kas nemoka plaukti,

Į žmones pagelbos jema gvoiltu szaukti:

Skęsdami arielkon žmonės nenus'mano! . . .

Paukztelis įkliuęs sutrauko žabungus:

Lietuviams pamėgo girtuoklystės jungas! . . .

.

A. D.

Kas girdėtis ?

Nuo Vilniaus Valsezioniszko Banko. Valsezionis norintieji žemę pirkti su pagalba Valsezioniszko Banko (Krestjansky pozemelnj bank), tankiai kreipiasi lik mažųjų advokatų ir visokių sziokių-tokių paslaptinių patarėjų, praszdami paraszyti praszymą ir padėti prie jieszkojimo nuo banko paszalpos.

Valsezionis mislyja, kad su tų advokacziukų pagalba greicziaus iszgaus nuo banko paszalpą piningu žemei pirkti.

Bet tai netiesa. Bankas pats paduos valsezioniui rodą ir paszalpą geriaus už tuos falszyvus advokatus.

Kiekvienas, noris pirkti žemę, tegu nesamdo advokato praszymui į banką paraszyti, bet czia užteks paraszius trumpą gromatėlę ir iszreiszkus, **kas perka, nuo ko ir kiek žemės** ir kad praszo banką suszelpti ji. Lai pirkėjas aiszkiaiai paraszo **savąjį vardą, savo tėvo vardą ir savąjį pavardę**, teipo-gi ir pardavėjo vardą, jo tėvo vardą ir jo pavardę (arba administratoriaus, su kuriuo buvo dereta), ir kamę gyvena pirkėjas ir pardavėjas, tai yra: kokioje sodoje ir valseziuje; dar reikia pridurti, kiek perka žemės,

kaip vadinasi ta vieta ir prie kokio dvaro arba gyvenimo priguli. Jeigu susirinko bent keli pirkėjai ant tos pacios žemės, tai visus lygiai idėti į tą pacią grometėlę. Norints ir negražus butu rasztas, tai nieko — kad tiktai aiszkiai galētu perskaityti, ir gana. Kitą vis-ką paraszys bankas ir parėdys. Pirmiaus nuraszys bankas lik pardavėjo, ar tikrai jis nori parduoti žemę ir kad atsiųstu jiems plianą. Tada jau bankas pats prisiūs valsezionims ir pardavėjui visus reikalingus popierius dėl pasiraszymo, ir iszguldys vis-ką, kaip reikia padaryti.

O jeigu atsitiktu buti Vilniuje, tai galima užėiti į banką ir žodžiais vis-ką apsakyti. Tuokart jau nei raszto neberekėtu.

Adres gromatoms szitoks:

v Vilno, v Otdielenije Krestjanskavo Banka.

Szis apgarsinimas isziuntas yra isz „Kovenskija gubernskija wiadomosti“ N. 20, d. 15 kovo szių metų.

Panevėžys. Lenkiszka gazeta „Kraj“ paduoda sekančią isisistebėtiną žinią. Sausio mėnesyje szių metų miesto roda antru atvėju atmetė užmanymą iszkałai įsteigti miesczionių kasztu, viena dėl piningų trukumo, o antra ir daugiausiai dėl to, kad dabartė pradinė iszkała mūsų žmonių yra visiszkai nenaudinga ir dar vodinga. Daug miesto rodos sąnarių aiszkiai tą tiesą pripažino, pasiremdami ant vyresnybės apskelbimų. Beje, „Kauno gubernijos paminklinė kninga“ ant 1893 metų sako: „tikrai žinome, jog daug žmonių, kurie buvo pramokę rusiszkai, paskui dėl įvairių priežasczių vėl visiszkai užmirszta“. Tą patį sako „Paminklinė kninga“ ant 1895: „Pagaliaus aiszkiausiai patyrėmė, kad ir Nauleksandravo apskirtyje (Zarasų), teip pat kaip kituose apskricziuose Kauno gubernijos, daugelis žmonių, iszmokusių rusiszkai skaityti, paskui labai greitai užmirszta.“ Kiekvienas gali patirti, jog tamę dalykę vyresnybė tiesą sako.

Statistiszko komiteto sekretorius, p. Gukovskij, kreipia atidę ant kitos szio dalyko szalies, stygavodamas, kad bylų (provų) skaitlius terp valsezionių baisingai pasidaugino nuo to laiko, kaip atsirado rusiszkos pradinės iszkałos. Pramokę raszyti rusiszkai, tułas prascziokas jieszko lengvo uždarbio isz užsijėmimo su paslaptinę advokaturą; be advo-

katuruos niekam kitam jo mokslas nedera, dėlto kad iszkala nieko kito negalėjo ir nesugebėjo iszmokyti. Yra tai antroji ir labai bjauri szalis rusiszka raszomojo mokslo, kuri teip labai steigiasi vyresnytė įvesti. („Paminklinė kninga“ 1896 m.). Ir isztiesų, bylinėjimas (provinikystė) terp žmonių teip daug iszsiplatino, isikerėjo, jog pavirto į tikrą blėdę, dauginanczią valsczionių vargus, gadinanczią apsėjimus; nės visuomet bylos (provos) eina per papirkimus liudytojų, per neteisiais prisiekas, girtytes, laiko sugaiszczius, abiejų pusių iszkasztus ir t. t. Tas patsai advokat-palaikis suarzina, suveda į bylą kaimynus (susiedus), gentis (gimines), pirmiaus nuo vienos pusės jema piningus, veda bylą, vien sau peñną traukdams už žigius; pagaliaus nuo antrosios pusės pajema dovaną ir sutaikina, suveda atgal į sandarą. Ir tankiausiai, isz bylų niekam kitam nėra peño, kaip tiktai advokatams. Didžioji pusė bylų (provų) kilsta per advokatus, per jų suarzinimą. Tokius paslaptinius advokatus reikia naikinti; ir vyresnybė nekenczia jų ir persekioja, kaipó žmogijos vargintojus. Už užsijemimą paslaptinę advokaturą yra padėtas sunkus atsakymas pagal įstatymus (zokaną). (Kraj. N. 5. 1897.)

Dusetos. (Nauleksandravo, arba Zarasų apskriczio.) Dusetiszkaiai žada pamesti degtinę (arielką), dėlto kad nebėra isz ko gerti: pingu nebėra isz ko paimti. Blai-vystė mūsų parapijoje gan ilgai iszsiturėjo, ir, kai kitosė parapijosė žmonės buvo jau vėl atkritę girtybėn, Dusetiszkiuose ilgai dar nerodė „piłkosios“ nei par veseles; gerti žinoma, kai kurie geriojo, bet pasislėpę jaujuje, prikaitėje (kamaroje). Bet ilgainiui, per nerupesni atoriaus tarnų, „piłkoji“ vėl ir czia atsirado per bankietus ant stało, visi pradėjo drąsiai „mauti“, karczemon eiti nebesidrovėjo nei murgytės, neviena ir žiedotuves (zarėczynty) karczemoje atlaikė — trumpai sakant, vėl subjuro girtybė su visais savo bjauriausiai vaisiais. Dusetiszkaiai giriasi esą szviesesni už kitus, ale tas szviesumas tai tiktai rubų neszenioje galima pažinti: gražiaus neszioja, tai tiesa, bet kituose dalykuose neturi isz ko priesz kitus pasigirti. Ale užtatai-gi tie gražiejie jų rubai nevieną prie bado privarė, sujuodino,

sudžiovino ir skolose panėrė liki ausių. Tokia čia pluszkystė, kad visi kasdien avi czebatais, nei dirvon neina be czebatų. Pėrėjės daug svieto, regėjau žmones gyvanant ant geriausių žemių, bet avint daugiausiai su naginėmis žiema, vasara, namie ir iszeigoje. Geriausių žemių gyventojai Panevėžio, Szaulių ir Telszių apskriczių dėvi namudarbiais rubais namie, svetur ir iszeigoje; o dusetiszkiuose namudarbiai rubai iszėjo isz mados, audėjystė pranyko, ir ne kartą drobės stomenis iszmainoma su didžia patrota ant szmotelio kartuno ar perkeliaus. Niekur neregėjau su tokią pakainą sažinę nuganant svetimo lauką ar pievą, kaip tamę krasztę; tai teip-pat laukiniai žmonės neszėnavoja svetimos savasties — o, dusetiszksiai, kamėgi čia jusų apszvietimas! Veltui jieszkau dusetiszkiuose dorybių, kad butu kuom geresni už kitus. Seniaus čia gražus buvo giedojimas, o sziantien ir ant procesijų mergos gieda. Dusetiszksiai! jeigu norite buti „szviesesni“ už kitus, įveskit blaivystę, audėjystę, naminių rubų dėvėjimą, lietuviszkų gazetų ir kningelių skaitymą; panaikinkit karcziamas, czėdykit skatiką dėl savės paczių ir savo vaikų apszvietimo. Kai apsiszviešite, tai tadą ir kiti vadins jums „szviesiais žmonėmis.“

Dusetiszksis.

Rietavas (Raseinių apr.) **Maskolių talkininkai.** „Pribawlenije’oje k Kowienskim Gubernskim Wiedomostiam“ (tokia iszeina Kaunę maskoliszka gazeta) Nr. 19 „uczitelius“ (mokintojas) maskoliszkos „parapijines iszkałos“ (prichods-koje ucziliszcze; katalikiszku parapijinių iszkału Lietuvoje nėra) Kuzminas girias, kaip jam pasisekė padaryti vakaravimą su maskoliszkais skaitymais ir giedojimais. Rietavo iszkałoje 21 d. vasario m. mokintiniai labai papuoszę savo iszkałą. Ant rytojaus vakarop prisirinkę valsczionių (krestjanie i krestjanki). Mokintinės mergaitės atėjusios su rusvomis jupelėmis ir baltais prikaiszcziais (kvartukais); **mokintiniai — vaikeliai su naujais mėlinais marszkineliais.** Moteriszku prisirinkę daug daugiau kaip vyrų; tarp jų nemaž buvę tarnų. Sekmoje adynoje prasidėjęs prabavojimas (repeticija). Po kožno paskaitymo ar pagiedojimo visi susirinkę balsiai džiaugės, rankomis plojo ir juokės.

Po visam „uczitielius“ Kuzminas pasakęs tėvams-valsezionims pamokslą apie naudingumą apszvietimo žmonių ir apie vodingumą „prastos mados“ neleisti į iszkalą savo dukterų; kaipo pavyzdį parodęs tą vieną katalikę, kuri szimet pradėjus vaikszezioti į iszkalą, nėraž maskoliszcai nemokėdama, o dabar (t y. po kelių tik mėnesių!) jau ėsanti tarpę linksminanczių susirinkusius. Žmonės, matomai, buvę labai kantanti tuo vakaru ir saviszcai dėkavoję „ucziteliui.“ Už vis labiaus patikęs jam Miravo kurmonas, kurs prižadėjęs ant rytojaus ateiti su paczia.

Ant rytojaus vakaras prasidėjęs „ucziteliaus“ kaļa apie reikalingumą dėl iszkaļos „stebuklingo liktoriaus“ (teip vadinas prietaisas, parodas padidintus paveikslelius), idant labai galėtu žmones patraukti ant tokių, kaip sziantdien, vakarų. Paskui pagiedoję: „Bože caria chrani,“ o susirinkę szaukę: „ura!“ ir reikalavę, kad da kartą pagiedotu. **Visi vaikai buvę su mėlynais marszkiniais.** (Toliaus iszskaito, kokias pasakas vaikai skaitę). Susirinkusiems labai patikęs skaitymas eilių: „Mužicziok s nogotok,“ ką „artistiszcai“ (labai jau primaningai) iszpildęs mokytinis — žemaitis 7 metų — Stonskio Mikoliukas, kurs szimet tik pradėjęs vaikszezioti da nieko maskoliszcai nemokėdamas. Susirinkę ploję rankomis (katutes), balsingai szaukę „bis“ (da kartą), o iszgirdę da kartą, ilgai nenutilę beszaukdami „brawo!“ Paskui Stonskio Mikolą daugumas bucziaavę, klausinėję kamę gyvenęs, o dvarponis Gintvila ir aptiekorius Surkowas dovanoję po rublį, o Rietavo klebonas kunigas Kanauninkas Antanas Zaukevyczius, Magistras szv. Teoliogijos pasakęs ucziteliui: „Ja nikogda nie ożydał czto wynesu takeje **otradnoje** wpieczatlenije. Wy prosto czudesa sotworili s naszymi „żmogusami!“ **(Asz niekados netikėjaus, kad apturėsiu tokią patieką,** Tamista isz tikro stebukļus padariai su mūsų „żmogusais);“ ir iszdalyjęs mokintiniams 12 svarų piernikų ir cukerkų. Uczitelius teipo-gi apdalyjęs vaikus rieszucziais, piernikais ir cukerkomis, nupirktais už tam dalykui kunigaikszezio Oginskio paskirtus piningus.

Isz apszviestųjų buvęs augszecziaus minėtas kunigas klebonas su seserimi, mokintojas religijos kunigas Breiva,

gydytojai (daktarai): Cirtautas ir Linde, dvarponiai: Gintvila ir Liaugminas su dukterimi, aptiekorius Surkow'as su paczia ir dukterimi, pristovas Nagornyj su dukterimi ir kiti szviesus obyvateliai.

Tą vakarą dovanoję dėl nupirkimo „stebuklingo liktoriaus“ kunigaikstis Oginskis — 15 r., klebonas Zaukevyczius — 5 r., Dr. Cirtautas 4 r., kun. Breiva — 2 r., Gintvila — 2 r., Liaugminas — 2 r., Surkow, Kirilow, Merkułow, Zelikowicz, Szaja Levinson, Bordak ir daug kitų „spłoczennych samych raznorodnych elementow.“

„Bolszija usługi wdiele ustrojstwa wieczera okazali: nastojatiel kostioła, gg. Surkow, Nagornyj, Medwiediw i Kirilow“ (labai prisitarnavo, įtaisydami vakaravimą: klebonas ir tt.) užbaigia raszėjas da kartą įkisęs Rietavo kleboną į ruskių tarpą, kaip Pilotą į „Tikiu.“

Tycziomis iszrasziau tą ilgą žinią isz maskolizkos gazetos, nėra nepagražindamas, idant kožnas skaitytojas galėtu suprasti dvasią, tą vakarą apsireiszkusią. „Prichodskoje“ maskolizskoje mokykloje apsireiszkė „spłoczenije samych raznorodnych elementow“: puikių kanauninkų ir szejp jau kunigų su Merkułowais ir Medwiediovais, daktarų ir dvarponių su Szajomis ir Bordakais . . . Vyr'ai, pajieskokite sz. Jono Apreiszkimuosę, beg nėra ten panaszaus ženkl'o apie prisiartinimą „svietopredstawlenija“ (pastarosios, baisiosios dienos)? Man vis teip regis, kad nebetol. Asz galiu klysti: pastaroji diena, rasis, da labai tol; tadą neproszalį bus, kad paminklas anų minėtuju asabų pasiliks netiktai maskolizskuosę, bet ir lietuviszkuosę laikraszcziuosę dėl jų szlovės, jei jiems małoni ir pageidautina buvo tokia szlovė, dėl parseregėjimo kitų, kurie, maskolių užkvecziams, panorėtu eiti rietaviszkių pėdomis ir lygei buti jų talkininkais. Isz tikro, nebežinau žmogus, ar pykti ant rietaviszkių, ar stėbėtis jų proto siaurumui; antrasis butu neteisingas: minėtosios asabos yra szviesios; pasilieka tiktai pykti ir prisegti jiems dėl amžinos atminties vardą „maskolių talkininkų“ traukimę musų „žmogusų“ į maskolių pinkles. Apszvesti, turtingi, augsztai pastatyti Lietuviai — katalikai piningus deda, dalija dovanas, džiaugias, giria, bucziuoja žemaičių vaikelius, kad teip dailei ir greitai susimaskoliavo ir net

mėlynus marszkinius įsitaisë!! Ar supranta jie, kad szelpdami tokius vakaravimus, cit! patįs budami nors par vieną tik tokį vakarą „prichodskoja“ iszkalą augszcziaus pakėlė akysę „žmogusų“ kaip nebutu patįs maskoliai ana pakėlę par penkerius metus karszto rupenimos? „Kunigai, ponai isz anų džiaugias, „apturi patieka,“ tai kaip-gi mums, prastiems „žmogusams,“ szalinties ir bijoti maskolių iszkałos ir raudonai — mėlynų paproczių?“ szitai pirmoja pasekmė rietaviskių vakaravimo. Jie, tiesa, gal neužiłgo susiłauks po medalį „za usierdije,“ „za balszija usługi, okazannyja“... ir tt., ale mums žemaicziams karcziai atsirugs kožnas jų pabucziaivimas, kožnas iszmestas rublis dėl sumaskoliavimo musų.*)

Tasai.

Skuodė. (Telszių apr.). **Atitaisymas klaidos.** Pranešzėjas į Nr. 3 „T. S.“ žinios apie tardymą cze 31 d. sausio mėnėsio peikia tardytojus (sliedovateliūs) Žandarų Pulkauinką Szatovą ir Prokuroro Draugą. Szį vadina žmogum su policejiszkais palinkimais sznipukų, ne su rimtumu szłovingų sudo tarnų ir sako, buk jis buvęs isz Telszių. Tai ne tiesa: minėtą dieną prie tardymo buvo Prokuro Draugas Cholszczewnikow'as isz Kauno. Jam tadą priguli nemałonios ir žemos ypatybės, ne Telsziszkiui; Telszių Prokuroro Draugas daug szłovingesnis.

Kiedainiuosė. (Kauno apr.). **Nauja draugystė.** 22 d. vasario m. buvo metinis susirinkymas visų sąnarių Krautuvės (pirkimo ir pardavimo) Ukiszų Iszdarbių, įkurtos jau 1891 m. Suvažiavo daugalis ir szejp jau dvarponių — lietuvių ir maskolių. Peržiurėję savo reikalus, visi sutarė paduoti ministruį praszymą, kad užtvirtintu įstatymus „Ukiszai — Ekonomiszkos Draugystės.“ Skubinamies pasidžiaugti tą žinią, atmindami, kaip maža teturime draugyszių, kaip be susibaudimo (susitarimo) nevyksta nėkoks platesnis užmanymas ar tai moksło dalykuosę ar pagerinimę savo buities.

Pełno, kurį Draugystės krautuvė par metus apturėjo, draugininkai nepasidalyjo, ale paskyrė ant įtaisymo ant stancijos geležinio kelio cisternos**) laikymui naftos (gazo),

*) Skaityk straipsnį ant pusl. 27: „Ar vertos szelpimo musų iszkałos?“

**) szpžizinė sodžiačka.

nes viėtiniai žydai — priekėjai apie tą da nepasirupino. Ir ta žinia linksma. Musų dvarponiai pradeda sau ropyti batus par priekystę; jei priekystė žydams duoda szilkines szabasines kapotas, kodėl ji krikszczionims neduos ciejų batų? Teisingi apie ukę a. a. kun. Vienažindžio žodžiai: „procavojam, prakaituojam par visą dienele; o ką turim, kai pažiurim? Vien tik sermėgėlė.“ Priekėjas (kupczius) to negal pasakyti apie savę: jis ir gelumbinius rubus turi.

Vilniuje. Žada sugražinti universitetą. Maskoliai vėl pradėjo raszyti apie reikalingumą universiteto Vilniuje. Tokios žinios szvelniai kutina mums ausis, nes pradeda iszspildyti vienas isz karszcziausųjū musų norų. Skaitytojas vienog baisiai apsiriktu, jei pamislytu, jog maskoliai ketina atgimdyti garsų Vilniaus universitetą dėl to, kad mes, gyventojai Lietuviszkojo kraszto (Sziaur-Vakarinio, kaip maskoliai vadina) reikalaujame. O, ne. Platus Lietuvos krasztas, tiesa, reikalaujās dėl savęs augsztosios mokslavietės, ale už vis reikalingesnė ji ėsanti dėl „suliejimo“ Lietuvos su Maskoliją. Lenkiszkas Vilniaus universitetas pradžioje szio amžiaus (panaikintas 1833 m.) pasekmingai sulenkavo Lietuvą; maskoliszkas, gird, teip-pat pasekmingai maskolins. Gazeta „Glasnost“ prisipažista, jog greitai ir pasekmingai sumaskolinti Lietuvos kraszta negali saujelė ruskių — atėjunų, nors jie butu „milžinai rusiczismo;“ tą padarysią tik ant vietos užaugę ruskių apszviestunai. Ruskiai senei jau mislyja apie tą auksztąją mokslavietę Vilniuje, tik lyg sziol negali iszsirinkti, kas butu geriau, ar universitetas, ar pravoslauna Dvasiszka Akademija (koks sulyginimas?!). „Nowoje Wremia“ sutinka su „Glasnost“, jog reikalingesnis universitetas, nes szimtai ruskių, pabaigusių popų mokslą, butu veltėdžiais, nes Lietuvoje jiems nėra ką veikti.

Saumeilingos ruskių svajonės atszaldžia mus' szirdį. Ale jei duotu mums iszsirinkti: ar universitetą su maskolinimu, ar maskolinimą be universiteto, tai nesvyruodami isz karto iszsirinktumeme pirmąjį. Daug jis blėdės padarytu, ale bent jau szvelniaus, nekaip szuurkszcziomis popų, puspopių ir žandarų rankomis. Antra, musų jaunimas

lengviaus pasiektu mokslą, ir vietas czia gautu. Už vis-gi svarbiaus, kad Vilnius pasidarytu vietą susidurimo didelių burių lietuviszko jaunimo, o kamę susibaudimas, ten visoki užsimanymai, ten dvasios gyvybė. Lietuvystės dalykai nepasiliktu užpakalyje; apsziesti lietuviai ir maskoliszkoje juroje paskendę tvirtintu lietuviystę, kaip nepaskendo lietuviai lenkiszkoje juroje Vilniaus universiteto; jis davė mums Daukantą. Tegul tik universitetas butu patvėręs da kokią dvideszimtį metų, Daukantas nebutu buvęs vienas pats ant lauko. Bokuszo, Zano balsus butu ir kiti iszgirde. V.

Gardyno gub. Vienas isz turtingųjų lietuviszkųjų szios gubernijos dvarponių jaunikaitis 27 metų, nesenei pabaigęs Varszuvoje universitetą, ponas Vyslonkas, jausdamas paszaukimą, įstojo į kliosztorių tėvų kapucinų Naujamiestyje Varszuvos gub. 6 d. kovo m. pagal skaitliaus naujosios gadinės, apsiliko zokaninkų jupą, padarė priežadus, o ilgainiui įsiszventins ir į kunigus. Žmonės susirinkę su aszaromis veizdėjo, kaip visi tėvai kapucinai kartu su klebonu vedino jauną zokaninką prie didžiojo altoriaus. Zokaninkų gvardijonas, tėvas Peleksas, davė jam Antano vardą ir szejp maž daug prakalbėjo. Po trijų deszimtų keturių metų nuliudimo paguodė mus Dievas, paszaukdamas tavę, Broli Antanai, į mūsų zokaną. Dabar jau busi mums seniems patieką, jog kliosztorius isz naujo atgims ir iszduos zokaninkus, einanczius ir padedanczius kitiems eiti į didesnį szventumą. Linksmiaus bus mums atsigulti į grabą, paliekant įpedinius, žinant, jog mylima mūsų motyna, — brangus ir szventas mūsų Zokanas nenu-mirs su mumis, bet pasiliks, idant toliaus tarnautu V. Dievui ir žmonėms, padėdamas jiems užsipelnyti isz-ganyką! Ant gašo, tėvas gvardijonas atidavė naują brolių prieglobstą sz. Marijos Panos, Nekaltai pradėtos, ir visi pabucziavo.

Zokaninkų linksmybė suprantoma, nes maskoliai par 34 metus neleidė įstoti į kliosztorius nė vienam žmogui kaip Lenkų karalystėje, teip ir Didžioje Lietuvos kunigaiksztystėje, iszskiriant vieną patį kliosztorių sz. Povilo Pustelninko Czenstakavoje. Dievui padedant vienog ponas Vys-

lonkas iszsistorojo nuo valdžios leidimą įstoti į kliosztorių kapucinų Naujamiestyje. Nemažai ir mes apsidžiaugėme kaip pavyzdžiu, kad tarp mūsų ponų ir mokintų neisznyko visiszkai dievobaimingumas, kad ir universiteto mokslas ne visuosę aną naikina. Apskritai sakant, tokių pavyzdžių galėtumėme daug parodyti, ale tarp lietuvių jie retesni, už tat verti užžymėjimo.

Ekertis.

Kiedainių (Kauno apr.) parakvijoje. Naujas nuodijimas žmonių. Lenkiszkos gazetos apskelbia apie naują nepaprastinai pigų dirbimą arielkos isz vieno vandens, įlaszinus tik keletą laszų tam tikro skystimo. Vanduo įgaunąs skanumą ir smarvę macnios arielkos, macnumas vienog tverias neilgiaus, kaip 40 adynų, o paskui vėl pasidarąs paprastas vanduo. Pardavinėjimu to pigaus gėrimo užsiėmą žydai — szinkoriai, kuriems, kaip žinome, viskas tinka, ką tiktai patraukia žmonės prie jų. O žmonės? kaip žmonės: patįs nori, kaip sako priežodis, kad juos apgaudinētu; kas pigesnis, ant to puola, nors butu tikri nuodai. Minimi laszai turi but ne paprasti nuodai, nepaprastos smarkybės, jei pusbaczkę vandens padaro teip macnu kaip spiritas. Ką-gi jie bepadaro pilvę? Blėdės negalime aprokuoti, nes da nesenei teatsirado, ale beabejojimo neužilgo gausime žinoti. Aliojami isz Lenkų karalystės tie pikčiai-apgavikai persikėlė į Lietuvą ir czia pradėjo nuo tamsių žmonių vylioti piningus už . . . sugadinimą jų sveikatos. Ką į „gazetą šwiąteczną“ raszo isz kokių ten Kaigalių Kauno gub., tą galime praneszti isz Slikų sodos Kiedainių parakvijos. Vasario m. atėjo czia vienas žulikas poniszkai apsirėdęs, prie diržo prisikabinęs bugnelį (molinį butelį). Užėjęs prie vieno gaspadoriaus pradėjo pasakoti, kad jisai vienoje valandoje galįs padirbti pigią macną ir tikrą arielką; jei jo nepaduosią į valdžios ranką, tai jis pridirbsiąs visai sodai, kiek tiktai kas pareikalaus. Garsas netruko pasklysti po visą sodą ir žmonės netruko susirinkti, kaip ant atłaidų. Apgavikas visų akivaizdoje pasėmęs isz szulinio vandens sklėnyczią, įbarstęs kokių ten balų ir geltonų dulkių, įlaiszinęs kelius laszus isz bugnelio, padaręs macnią arielką. Iszvydęs tokius dyvus,

kuone kožnas ukininkas užpraszė padirbti tokio gerimo, įduodamas po rublį ir tris ant rankos. Apgavikas liepė pripilti kubilus vandens, padirbo arielkos, visi gėrė, uliavojo; ant gało apgavikui pritruko ir laszų. Prižadėjęs sugrįžti nusipirkęs laszų ir susiėmęs nemaž piningų žulikas isznyko ir žinoma nebepagrįžo, o kubilai su arielką pavirto į tą patį vandenį; ne! teip pasmirdo, jog prisireikė veikiaus iszlieti. Jei da kamę nors pasirodytu panaszus apgavikas, suimkite ir paduokite palicijai už vyliojimą piningu.

Ekertis.

Svėdasuose (Ukmargės apr.) **Sėmenijos**. Czia atkreipiu atidą sustatytojų kalendorių, kad iszskaitydami Lietuvos turgavietes pasirupintu isztikro suteikti reikalingas ir tikras žinias lietuviams priekėjams. Rasdamas, duokime, paminėtus tokius miestelius, kur ant atłaidų visas turgas tik aplink žyda su puodais, nėkur neradau paminėtų Svėdasų. Svėdasai miestelis nedidelis, ypatingų turgų nėr, ale ant dešimties mylių aplink garsus savo sėmenimis. Par tris panedėlius priesz pat sėjimą linų po tukstanczią furmankų isz tolymų Panevežio apsk. ir kitų vietų suvažiuoja nusi-pirktų sėmenų sekłai. Ypatingi turgai Lietuvoje be žydų; tokius tik Svėdasuose terasi par sėmenijas. Regi jurias vežimų su sėmenų maiszais, regi jurią vien tik vyriszku ir paczių lietuvių. Ramiai, be barnių, be klyksmo prie lygtuvių panevežietis perima keletą purų sėklos, o svedasiszkis vėl žinodamas, jog parduoda ne perkupcziui dėl pelno, nesi-spiria labai, o pardavęs da žyczlivai pirkėjo ranką sugnauzia: „duok Dievė, užderėti!“ sako. Buvo žydai įsikiszę, ale atlyžo. Regėdami, jog žmonės pirkdami sėmenis dėl seklos moka kartais gan gerą cienę (9—18 rublių už baczką), parsivežė isz Panevežio apr. prisipirkę sėmenų ir Svėdasuose pardavė tiems patiems panevežiszkiams; ale tie veikiai prityrė ir pradėjo nuo žydų nebepirkti. Kaipu juoką sakinėjo, buk vienas vabalninkietis atsivežęs maiszą sėmenų isz Svėdasų atradęs ten savo raktą, įkritisį į maiszą, parduodant nesenei savo sėmenis žydui. Nuo žydų ir žmonės iszmoko jau sukti po truputį, ale su sėmenimis sunku, kad kiekvienas veikiai pažįsta, ko sėmenis verti,

ar su smiltimis, ar žolėti. Tai-gi praszome neapleisti Svėdasų nepaminėjus.

Jurborke (Raseinių apr.) Tarp Jurborko ir Kauno suėmę lietuviszkų kningų pardavėją kokią ten mergaitę Liutkevyczalę ir da kiteip savę vadinanczią. Atrado san-raszą beg ne 200 asabų, kurioms statė kningas. Žinoma, daug kunigų rados. Dėlto-gi jau kelius iszkratė namuose. Kadangi jie suraszyti svetimą ranką, už tat žandarai silpnai tegali remties ant raszto ir persiakioti. Minima asaba jau antrą kartą įkliuva, už tat nebeturime vilties beiszsukti isz žandarų nagų: reiks nabagiai pabuti porą metų kitoje gubernijoje. Tegul Dievas patvirtina: ne už nusidėjimus kentės, bet už savo tėvynę. Peñą isz savo amato turėjo mažą: kad ne pasiszventimas butu ne-vaicszciojus.

Juosvainiuosę (Kauno apr.) Ir vėl sztai nusudyti už kningas. Sako, buk perniai isz Viduklių atvažiavęs į Szingalių sodą Juosvainio parakvijos priekėjas kningomis ir užnakvojęs su vidukliszkiu furmanu prie gaspadoriaus Kaszcziuko. Kaimynas, **buvusysis starszina** turėdamas pyktumą ant K., praneszęs palicijai ir atvedęs ją. Furmanas arklius palikęs iszbėgęs, priekėjas teipo-gi, o visa kaltybė suvirtusi ant Kaszcziuko. Tūtarpu iszsipirkęs, kningas užmainę, arklį pasiemęs asesorius ir galas. Ale ant nelaimės Klingenbergis vis-gi gavęs apie tai žinoti ir prisakęs asesoriui sujieszkoti dalininkus vežimo. Asesorius žinojęs isz kokios sodos buvęs furmanas, nuvažiavęs teirauties, ale visoje sodoje neiszgirdęs nėkoko kito žodžio, kaip tik „nežinau“ pagaliaus nuo mažų vaikų. Teip butu nieko ir neisztyręs; ale baimė už savo kailį pridavus drąsumo asesoriui, sumuszęs tadą aptariamą žmogų, o tas ir prisipažinęs. Tai žveriszkas ir neteisingas pasielgimas! Pagal ruskių-gi įstatymų tardytojai negali priversti prie prisipažinimo par nevalią, ale ir iszvylioti par gudrystę. Artikulas 302 „swoda zakonow“ esąs: „wsiakoje oskorblenije licznosti obwiniajemago wlecziot zasoboju zokonnuju otvietstwiennost“ (už pažeidimą apskustojo reikia atsakyti), o artikulas 405 esąs: „Zapreszczajetsia sledovatielu domagatsia soznanija

chitrymi doprosami, obieszczanijami, ugrozami“ ir tt. (tardytojui užginta iszveržti prisipažinimą gudrum teiravimos, prižadėjimais, bauginimais ir tt.) Vidukliszkis furmanas ir Kaszcziukas jau esą nusudyti ruskių, o judoszių buvusijį starsziną patis lietuviai nubaudė. Visa soda pastanavijusi, kad jis gerą valią apleistu Szingalius, nepriima į savo tarpą jo vaikų, persekioja ir kaip moka teip savo paniekinimą starszinos namui parodo, o da negałas: žada saviszškai nubauti judoszių. Gerai tokiam! jei kiekvieni lietuviai teip baustu, nebutu tarp jų judoszių iszdavėjų. Norėtumem žinoti tą istoriją apraszytą ten pat, nes asz girdėjęs isz antrų jau lūpų negaliu žinoti pavardzių, ir ar visa teip buvo, kaip pasakiau. Praszome mums atsiųsti tikras žinias. Kningos buvę vienam isz szaunuųjų musiszkių vežamos. Pragaiszczio turis 300—400 rubl.

Łukėje (Sziaulių apr.). **Suturėjimas ubagų.** Gerbiamas vietinis klebonas J. Danius zokaninkas paveikslingai suturėjo savo parakvijos valkiatas. Szitai apskelbė savo parakvijai, kad ji tepenėtu savuosius neturczius ir nabagus, o apylinkės parakvijoms, kad Lukiszkiams neduotu nė duonos trupinio. Tuotarpu-gi **tikrai** reikalaujās žmonių paszałpos gavo medalį isz storo popieriaus ar isz skuros su paraszu vardo, pavardės ir isz kur yra neturtis. Tą ženklelį tikras ubagas turi visumet ant kaklo pasikabinęs, nes parakvijonįs negali nieko duoti žmogui be tokio ženklelio. Ir ką-gi? Ubagų susimažino par pusę; valkiatos tinginiai arba darbo griebės, arba iszsivیلko kur už trecziosios parakvijos, o užtat tikri ubagai gauna gausesnę paszałpą. Szeip jau isz kitur niekas nebeateinās ir nevyliojās piningų ir grudų, iszmislydamas visokias nebutas nelaimes. Puikus kg. Daniaus pavyzdis. Reiktu ir kitiems klebonams teip padaryti. Beg nesusimažintu veltėdžiai paleistuviai — tikra mūsų koronė.

Vaiszgantas.

Skuodę (Telsz. apr.), 4 d. balandžio mėn. persiskyrė su tuo pasauliu didelis mūsų lietuvių prietelius a. a, kunigas **Leonas Łazauskis**, pragyvenęs vos tik 30 metų amžiaus ir ketvirtus metus kunigystės, czia pat Skuodę budamas komendorium. **Ant rytojaus** ant greitosios buvo palaidotas

be svetimų kunigų, kurie buvo prie jo prisirisę kaip prie tikro brolio. Mums nesuprantamas pasiskubinimas iszmesti isz klebonijos lavoną vos tik atauszusi (atvėsusį) buvo priešasčia, jog i kaimynus žinia nuėjo, kad jau mylimas Leonas ilsėjos po žemėmis. Su skausmu szirdies, bet ne be vilties isztarkite, skaitytojai, „Amžiną atilsį“ savo prieteliui. Placziaus paminėsime ant szių laksztų kitoje vietoje.

Vaiszgantais.

Vilniuje. Orževskis mirė! 31 d. kovo m. įszliuosavo Lietuvą, apleizdamas ją Lietuvos generalgubernatorius Orževskis. Tegul jam Dievas suteikia kuogeriausią vietą (jei atskalūnams ji priguli), bytik jis nebebutu Lietuvoje. Kaip mirus visos Rosijos karaliui Aleksandriui III. kilo daug vilczių, jog anteis daug permairių vieszpatystėje, teip mirus Orževskiui užsivilias, jog būdas rėdymo Lietuvą persimainys, jog Lietuvos gubernijos (Vilniaus, Kauno ir Gardyno) įgaus lygias tiesas su kitomis gubernijomis, bus valdomos tiktai gubernatoriais, gaus patvaldystę obyvatelių, arba žemininkų ir tt.

Mūsų praszymų sugražinti spaudą neiszklaušo; tai padėkime viltį, jog mūsų žmonės-lietuviai prisiplakę prie vidurinės patvaldystės gubernijoje pakels balsą už reikalingumą sugražinti Lietuvai spaudą. Duok, Dievė, kad tik veikiaus!

V.

Plateliai (Telszių aps.) Krikszczionis-priekėjai. Mūsų miestelis stovi tarp Telszių ir Kretingos. Nieko girtino apie Platelius neturiu parasyti. Plateliszkiei nors ne didi girtuokliai, bet, visgi daugiau myli žydus, neg savo brolius-lietuvius. Iki sziol Plateliuose vieni žydai tepriekiavo, daugiausiai - gėrimais. Jų rankosę buvo 6 karcziamos su gėrimais ir 4 su piragais. Dabar, dėkui Dievui, ir lietuviai pradeda gyvuoti! Jau po szių naujų metų uždėjo Plateliuose krikszczioniszką gspadą ir krautuvej; pirmąją p. B. Bilskis, isz Kulių, antrąją p. Pilibaitis isz Šalantiszkių. Abudu žmonės teisingi, pirkiniai pas juos geri, svarai teisingi; neapgaus nėražo vaiko, abudu lygiai mandagiai priima ir poną, ir pavargelį. P. Bilskis, žmogus nedidžiulis, ale mokytas, gali buti plateliszkiams tikru geradėju; jis su-

teikia atvažiavusiems į miestelį viežlibą, czystą, sziltą vietą, pagirdžia arbata, duoda, kas nori, czistai ir kaip tik nori sutaisytos žuvies, piragų, baronų. Mažonu įeiti, drąsu nusipirkus suvalgyti sveikus valgius ir atsigerti arbatos, kuri vėl szimtą kartų naudingesnė už kitus apsvaiginanczius gėrimus. Vietinis klebonas karszcziai rodija žmonems nėt isz ambonijos, kad lankytu daugiau p. Bilskį, ale žmonės nėkaip negali atsitraukti nuo pasmirdusių urvų Mauszos, Jermės, Ilkienės ir kitų; vis czia tris kartus daugiau žmonių, kaip pas katalikus. Tai jums, p̄lateliszkliai, nepadoru! verti ėsate didelio papeikimo ir persergėjimo, jog neveltui žydas masina žmonės magarycziomis, neveltui duoda ant bargo, — už viską jis atsiima parduodamas prastesnius pirkinius už geresnius, nusukdamas, apskaitydamas. Nuskarelis žydas, žmonės bevaiszindamas, veikia prałobsta, o kad vaiszintu veltui, tuojaus pasibaigtu. Nėra didesnio sukciaus už žydus, nes jie iszviliodami isz katalikų tiktai pildo Tałmudo mokslą, sakantį, buk krikszczonįs neteisingai valdą turtus, kurie visi žydamis priguli; valna tadą jiems **atsiimti**. Iszpuola tad nuo žydu szalinties ir głausties prie savųjų ir juos šzelpti, nes ir pagal Kristaus mokslo savasis visgi artimesnis už szvietimtikį. Laikas jums, p̄lateliszkliai, įgauti proto, pamesti žydus, pamesti girtuokliavimą pas juos, o apsirinkti gaspadas ir czystas, ir sveikas, ir atvangias (bezpieczny)! *A. Ažuolaitis.*

Troikinai (Telszių pavieto). *Isistebėtinios vestuvės.* Priesz užgavėnias szį metą turėjome Troikinų miestelyje vestuves, labai pagirtinu budu atliktas. Jaunas ukininkas N vedė sau už moterį jauną ukininkaitę Łukoszalę. Abu yra pasiturincziu. Bet į ką tošę vestuvėšę reikia stebėties, tai į tą, kad jos buvo atliktos **poniszkliai** (pagal ponybės madą): vestuvės tęsėsi neilgiaus kaip per vieną **tiktai dieną**. Pargrižę isz bažnyczios po szliubo, padoriai, be girtybės, pasilinksmino, ir tą patį vakarą sviecziai parvažiavo kiekvienas savo namon, — lik vieniuliktos adynos nakties nebeliko nėvieno sveczio. Szlōvė judviem tebunie, protingi jaunieje! padavėt lietuviams paveiksłą, kaipo reikia branginti savo uždarbį, savo turtą ir nekleisti

ant nereikalingų ir tuszčių daiktų. Ir kas isz to, kad kiti vergiskai prisiturėdami senovės madų ir papročių, vestuves pradeda laikyti nuo panedėlio ir nutęsia lik petnyczios dienos, daug sujėda, dar daugiau prageria, daug praszauo — ir patis savę nusižudo, nusivargina ir daug turto pakleidžia, kurs tikriems reikalams butu praverjės? Kaskart lietuviui eina sunkyn iszsimaitinti: javai tebėra, atpigę, amatai dar nepradėjo žydėti, bet greičiaus primena Nojaus gadynę, kamę rasi uždarbį prie fabrikų? nės jų visai mažai tėra mūsų krasztę; esame praszalinti nuo visų vyresnybiszkų vietų; norints užtektinai yra lietuvių turinczių tam tikrą mokslą, bet nėvienam lietuviui neduoda rusų vyresnybė nei pizsorius, nei uriadninko, nei mokintinio, nei assessoriaus vietos, nei vienos kitos kokios virszininkystės, Vis-ką isitėmyjus, lietuviui sziantien reikia labai taupyti turta, nes szis anam per kruviną darbavimos ir tai menkoje daugybėje teateina. Mūsų prieszai linkėja mums, kad mes nupliktumėme, parduotumime žemę, vis-ką pakleistumime ir isznyktumime; bet tai nepavyks jiems, nes tarp Lietuvos sunų jau pradeda rasties tokių, kurie žodžiu ir savuoju paveikslu szaukia brolius darbuoties, taupyti, apiszviesti ir atgauti kiekvienam prideranczią liuosybę ir tiesas.

A. D.

Kas girdėties placziame pasaulyje?

Peterburkę. Raszo mums: „Nesenei turėjome dideliai vožną pagrabą; numirė kunigaiksztienė Volkonskienė. Jos vyras buvo Draugu (pagelbininku) Apszvietos Ministro, o dabar yra senatorium. Abudu buvo pravoslaunu, ale kunigaiksztienė pirm devynerių metų užrubežyje priėmė katalikų tikėjimą. Berlinę iszleidė maskoliszką kningą, kur galutinai priveikia pravoslaunus; iszveda, jog tik katalikų tikėjimas ir bažnyczia yra tikras tikėjimas ir tikra bažnyczia V. Jezaus. Paskui su vyru gyvena Peterburkę, paslaptu vaiksziudama spaviednės ir prie sz. Komunijos katalikų bažnyczioje. Priesz smertį atstumė lankytis atėjusį „batuszką“, o pareikalavo katalikų kunigo, Domininkono pran-cuzo Liagranž, savo spaviedninko. Kad kunigas pasitaisė

duoti šv. Sakramentą, ši paklause, ar tatai jau duos kaipo Vijatiką vienkart su paskutiniu patepimu? Kunigas atsakė, kad teip. Tada kunigaikštienė liepė suvadinti visą giminę; atėjo vyras, sunęs ir visi kiti; anų akysė kunigaikštienė priėmė šv. sakramentus ir neužilgo dievo-baimingai persiskyrė su tuo svietu.

Pasidarė ermyderis, kam aną laidoti? Kunigaikštis klausias ministro; šzis siunczia prie mitropolitio (visuvyriausio arkieriejaus): tas vėl pats nenori spręsti, ar leisti katalikiszkai palaidoti, ar par nevalią ir po smerczio imti į pravoslaviją? Atidavė tą dalyką ant rodos viso synodo, visuaugszcziausio cerkvės sudo. Tarp synodo sąnarių teipo-gi pasidarė nesutikimas: vieni arkieriejai norėjo neprileisti kunigo laidoti, o kiti rokavo: „Kad ana atstojo nuo pravoslavijos ir katalikystės atkaklybėje isztvėrė lyg smerczio, tai už ką anai pravoslauna cerkvė atiduos garbę? kokiū budu melsys už atskalunę?“ Synodas nenusprendęs nusiuntė tą keblų interesą ant ciecoriaus dekreto, kurs paliepė **laidoti katalikiszkai.**

Tada kunigaikštis Volkonskis užpraszė kunigą Dominikoną Liagranž; jis iszlydėjo į Dominikonų bažnyčią, atlaikė šv. Miszias ir pasakė prancuziszkai gražų pamokslą, o Rektorius Dvasiszkos Akademijos — Vyskupas Symonas po Miszių atgiedojo „Libera“ . . . ir nuleidė kuną į bažnyčios sklepa. Isz ten bus iszvežtas į Revelį. Bažnyčioje buvo minios diduomenės, ponių ir ciecoriaus dėdė. Povisam kunigaikštis su sunumis mūsų vyskupui dėkavodami bucziaavo rankas. Dora nabasznikė, drisusi pamesti atskalunystę, susilaukė iszganymo duszios, dangaus linksmybių ir czia iszkilmingo palaidojimo. Nabasznikės kninga yra jau nevieną maskolį atvertusi į katalikų religiją.

Tiesos szviesa visuomet szvietė maskoliams, ale jie neiszpasakytą savo atkaklybę vis užsidengia, Rasit Dievas duos ant galą susiprasti ir susivienyti su katalikais, ko teip trokszta dabartinis mūsų Popiežius, Leonas XIII, ko ir mes kasmet neliausimės praszę nuo Dievo par dvi noveni apie Atsiuntimą Dvasios šv. O, kad-gi veikia susilauktumėme! tada paklydeliai gautu duszios iszganymą ir mus nustotu persiakioję.

Jau daug didelių ponų, kunigaikščių — maskolių persikriksztijo, mokydamies už rubežiaus ir prisiveizdėdami katalikų gyvenimui. Ponios greičiausiai tampa geromis katalikėmis, bet ir iš vyriskųjų turime daug netikų katalikus pavirtusių, bet į zokanus įstojusių: Kunigaikštis Gagarinas, Martynovas — Jezuitai, grasas Szuvalovas, tikras brolis b. Varszuvos generalgubernatoriaus — Barnabita ir nemaž kitų. Daugalis jau nebegrižta Maskolijon, savo tėvynėn, nes čia jūs persiakioja, kaip tai grąpą Tolstoją, kurs, palikęs popu — susivienijo su katalikų bažnyčia. Daugalis nors pagrižo, bet slepias su savo tikėjimu; ale szimet, kad buvo suraszymas ir liepta buvo sakyti visą teisybę, daugybė maskolių užsiraszė, katalikais esą, neskaitant jau unitų, par nevalią atverstų į pravoslaviją 1833 ir 1875 m. Žiurėsime, ką aniems besakys.

Suvienytosė Amerikos Valstijosė. Blaivystė Prezidente. Mc-Kinley (Mec Kinlei) szimet amerikiečiai iszrinko į savo prezidentus arba perdėtinius visos vieszpatystės. Užimdamas visuaugszčiausiąją vietą, dažnai turi priimti augsztus svezčius, o skaitlius jų — nebeszimtai. Par pietus vienog tie garbinami ir mylimi svezčiai negauna kitokių gerimų, kaip tiktai paprastą czystą vandenį arba zelteriszką vandenį tyfonuose (buteliuose). Vynas tadą iszvarytas isz namų, kuriuos kasmet apłanko netik mylimi gentis, bet ir tukstancziai augsztų svezčių. Koks tai puikus pavyzdis! Ar įtikės tam Paprusio žemaičiai, kuriems nėra kaip neįkalbėsi, jog kaimyną ar gentį gal mandagiai pavaiszinti vienais valgymais ir meilią szirdžią? Begėkite, kad ne jusų vertės svezčius protingi žmonės moka priimti be gerimų ir niekas isz svezčių užtat nepyksta. Ar įtikės tam bykoks lietuvis padaręs prižadus ar a. a. Vyskupui Motiejui liepiant, ar dabartiniams savo kunigams reikalaujant, kad gal daryti neteip, kaip kiti daro. „Kaip tai, sako: asz vienas busiu gudresniu už kitus? kaip asz arielkos neduosiu, kad visi duoda? Man butu neszlovė. Noroms nenoroms duodu, nors žinau, kad griekas nepildyti duoto žodžio — nebegerti ir nebegirdyti.“ Matykite, kaip tas didis ponas su savo žmoną, priėmę blaivystę, padarę prižadus, pildo, į nieką nežiurėdami. Nedyvai kad daug atsiras einanczių jų pėdomis.

Belgijoje. Drąsus blaivininkas. Lietuvos blaivininkai, bijote pasiprieszinti kokiam mėszliui, driskiui ir anam neįtikti, neduodami arielkos, o veizdėkite, kaip nenusigando kitrus blaivininkas ir nepabijojo neįtikti pacziam karaliui. Belgijos karalius, Leopoldas II, panorėjo vienąkart nusiųsti kokiam ten ponui dovanelę — szeszis butelius punczio (ypatingai sutaisytos arielkos). Užveizdėtojas rumų, pasiszaukęs vieną isz stovinczių ant sargybos kareivių, prisako nuneszti punczį nuo karaliaus tokiam ir tokiam ponui. Ant laimės kareivis atsitiko-blaivininkas ir drąsiai atrėžė: „Nenesziu, nes esu prisiekęs neprisidėti prie girdymo, nors pats karalius lieptu tą daryti“! Iszbuktas par nevalią su buteliais, nuėjo ir įmetė į vandenį, už ką gavo atsėdėti kalinyje (gauptvachtoje) vieną nedėlią. Tai tikras blaivininkas! —

Paryžius. — Prancuzų galva mokinas maskoliszcai. Jau keletas metų kaip susibicziuoliavo prancuzai su maskoliais. Navatna tai bicziuolyste. Prancuzija vadinas laisvės žemė, o Rossija guli po despoto valdžią, bet viena kitai spaudžia ranką kaip prietelkos ir seselės. Prancuzai valdo patis savę, iszrinkdami sau virszininkus isz tokių vyrų, kurie jiems tinka. Visų virszininkų galva, kaip nelyginant mūsų valseziaus starszina, vadinas prezidentas. Tokiu prezidentu yra dabar p. Peleksas Faure (For). Pernai vasarą aplankė Prancuziją Rusų jaunasis caras su carienę, o tas ponas Faure priėmė juo, kaipo galva Prancuzų žemės. Faure paeina isz „prastų“ žmonių: jo tėvas turėjo gerą garbarnią, ir sunus Peleksas ilgą laiką valdė tą garbarnią, Tai gana pasistebėtina buvo, kadą tas buvęs „garborius“ vaiszino dabar pas savę carą kaip lygus ponas, tą carą, priesz kurio valią nusilenkia milijonai maskolių, lig priesz koki dievaitį.

Sziamę pavasaryje žada tas Faure buti Petrapilyje, aplankydamas carą. Idant labiaus itiktu maskoliams pradėjo dabar jis mokinties ruskos kalbos isz pat pradzių nuo abecelės (azbukos). Žinoma nebejaunam žmogui sunku mokinties, ypatingai tokios sziukszczios kalbos, kaip maskoliszka, bet dėl caro nesigaili Prancuzų galva ir tokio vargo, mat

juo tokie draugai. Caras Paryžiuje sznekėjo prancuziszkai, už tai Faure sznekės (jei iszmoks) maskoliszkai, kada atvyks Rusų sostapilen. Dar mūsų žmonės atmena, kaip lig paskutiniuosios muszės Prancuzai su Maskoliais, o dabar jie tai didžiausi draugai. Teip mat visa virsta.

Prancuzai mažinasi. Prancuzai susilaukė baisios nelaimės. Surinkti skaitliai izrodė, kad prancuzai nebesidaugina, kaip reikint, nes ant 1000 gyventojų tesiskaito po 22 užgimusius. Jei teip toliau bus, tai prancuzai pradės nykti pamaželiu, lig žmogus džiovos paimtas. Toks liudnas padėjimas prancuzų kilo isz to, kad daug vyrų nenori pacziuoties, o daug apsipacziavusiųjų negimdo vaikų, arba labai mažas skaitlius tą aiskiaus parodys:

Jaunikių, kurie turi daugiau kaip 30 metų yra	1376591	(12 ⁰ / ₀)
Szeiminų, kurios visai neturi vaikų . . .	1848572	(15 ⁰ / ₀)
„ „ turi po 1 „ . . .	2639894	(22 ⁰ / ₀)
„ „ „ „ 3 „ . . .	1585960	(13 ⁰ / ₀)
„ „ „ daugiau kaip 3 vaikų .	2122210	(17 ⁰ / ₀)
Nepripažintų vaikų	189000	(1 ⁰ / ₀)

Vienas mokintas vyras Bertillon padavė rėdum užmanymą, idant padidintu padotkus dėl tų, kurie nesipacziuoja, arba neturi vaikų arba mažai (1—2). Tiems tėvams, kurie turi daugiau nekaip 3 vaikus numesti visiszkai padotkus. Teip tatai mano jis, kad prancuzai nenorėdami mokėti augsztesnius padotkus, arba iszsliausuoti nuo duokles, pradės gimdyti vaikus. Sunku mums ginczyties su „mokytais“ vyrais, bet jam tikėti nesinori, jog czia piningai parmainys budą. Jei kas iszmokys prancuzus gerai ir pilnai užlaikyti szesztą prisakymą V. Dievo — **nesvetimoterauk**, tas paduos jiems geriausią rodą ir tikrai iszgelbės nuo pražuties. Toks susimažinimas szeiminų su vaikelių bureliais paeina tankiausei isz isztvirkimo ir lauzymo minėto prisakymo. —

Naikinimas girtybės.

Karėje priesz girtybę daug gero gali padaryti kunigija. Deszintimis galiu pristatyti pavyzdžių tokių parakvių, kuriose kunigams isztiesų užsijėmus naikinti girtybę, pražydo blaivystė, girtybė tuojaus nuo pat pradžios darbavi-

mos per pusę nusimažino, o paskui ir visai isnyko teip jogiai girtuoklius parakvijoje galėję ant pirsztų suskaiyti. Ilgainiui, apsimainius kunigams, atėjus kitiems su liusesnė nuomone, girtybė — žinoma — vėl įsivaisė. Arba, szitai, pernai vasarą: kur tiktai isztiesų iszaiszkino žmonėms vodingumą girtybės ir dorybę blaivystės, ten visur žmonės buvo paliovę gerti degtinę ir turėjos liktolei, kol pajuto kad, antai, toje parakvijoje kunigai nieko nesakė, o kitoje leidžia gerti po truputį, o tenai vėl kunigai patįs geria degtinę ir žmones vaiszina — tai pajutę, žmonės vėl pradėjo gerioti. Nesuprantamas daiktas, dėlko kunigai teip už menką reikalą skaito blaivystės įvedimą? Szioje gadynėje visa civilizuota pasaulė sukilo į karę priesz girtybę — priesz tą pikcziausį neprietelių žmogijos; yra szalīs, kaip antai Amerika, kurios pradėjo isztiesų geisti, reikalauti nuo **kunigų**, kad jie užgindami parakvijonams gerti nugirdanczius trunkus ir **patįs visiszkai jų nebegertu**. Ar tai gražu, kad jau ir svietiszka vyresnybė pradeda raginti kunigus prie blaivystės? Doctor Guthrie, raszydamas apie „peoną prisiturėjimo nuo stiprių gėraų“, sako: kunigas turi privedžioti žmones prie blaivystės ir jam pacziam reikia negerti stiprių gėraų, idant „galėtu pasakyti myniai netiktai: „kelkis ir eik“, bet ir „eik paskui manęs“. Joki privedžiojimai nekris žmonių szirdin, jei žmonės regės patį kunigą geriant degtinę.

A. Dailidė.

Bicziuolė Lenkija.

Lietuva, Lenkijos užmigdyta ir užliuliuota, pradėjo busti isz ilgo miego. Nubudo... dairosi ir nebegali pažinti savo supėjos Lenkijos. Ant jos rankų ir kojų uždėti gelžiniai (retežiai) pancziai, o užpakalyje stovi szarvuotas kazokas. Vienoje rankoje laikydamas nagaiką jis graso, kad Lenkija nejudėtu, o antrą ranką isztiesęs laiko ant Lietuvos, idant neatsikeltu. Pamatęs bejudant Lietuvą, kazokas tuojaus užstojo szviesą, idant Lietuva tamsybėje budama vėl užmigtu. Bet Lietuva nebežada miegoti; — ir ji nori pamatyti saulelę ir laisvei pakvepuoti ant gražių laukų.... Laisvės, laisvės — visur balsai skamba. Ir

Lenkija laisvės gesavymu sujudinta nusilenkė prie Lietuvos ir tarė: „Seselė-Lietuvelė, gyvenome amžius vienybėje, eikiva ir dabar išz vieno priesz tą kazoką, — vis bus lengviaus mudviem kartu grumties su tuo tyroniu“. — „Gerai, atsako Lietuva, ir toliaus busiva seselės — bicziulės. Nors par amžius budamos vienybėje, neturėjome **lygios** laimės: tu manę nustumei į tokį kambarį, išz kurio asz ir szviesos neberegėjau; bet tie amžiai praėjo, tegul bus užmirszta ir ta mano nelaimė. Eisiva vienu taku — **laisvės jieszkodamos**. Laikykiva, kas mums liko, viena kitai neužvydėdamos, o paskui atimsiva, kas mums išzpleszta. Tebėra mūsų tikėjimas vienas — užlaikykiva jį, nes tas apsergės mus nuo kazoko vyliojimų; tu tebeturi savo gyvastos peną lenkiszką kalbą — laikyk ją; teip ir asz pasirupinsiu visur užlaikyti savo letuviszką kalbą“

Czia išzpletė akis Lenkija ir nebeleido Lietuvai toliaus sznekėti, užpuldama ruszcziai: „Na, ką išzsimanei, bicziulė, — **mužikų kalbą** užlaikyti.“ — „Nerustauk ant manės, Lenkija, atremė Lietuva. Asz neprasziau tavo vienybės. Jei man siulojai buti seselė, tai buk tikra sesuo, kitokios giminystos asz nesuprantu. Pasilik sau sveika“. Ir atsi-sveikino Lietuva, nepabucziavus į ranką Lenkijai. Toks pasielgimas Lietuvos visiszškai įvarė szirdgelą Lenkijai. „Tai jau manija*) gavo Lietuva,“ tarė bicziuolė Lenkija pasigailėjimo balsu, ir vėl pradėjo retežius barszkinti „litvomanus“ minėdama.

Ir eina Lietuva viena savo taku prie szviesos ir laisvės, nevengdama nei maskolių nagaikos, nei Lenkijos triuksmo.

Ir nemažai metų praslinko, kaip Lietuva atsitraukė nuo tos „bicziuolystės,“ bet Lenkija vis dar negali užmirszt Lietuvos, tos kantrios Lietuvos, kuri vadinama bicziulė buvo laikoma tikrai tarnaitės vietoje.

Kokia tebėra ir dabar ta bicziulė Lenkija, geriausei parodys jos rasztai.

Praėjusiuosę metuosę vienas svarbus lenkiszkas laikrasztis**) patalpino išz Lietuvos krasto laiszką, kuriame

*) proto sukvailėjimą.

**) Prszgląd Powzechny 1896.

pasakytas asztrus pamokslas tiems visiems lietuviams, kurie nenori sekti paskui lenkų. Iš to laiszko paimsiu dvi vieteli, kurios jau gana aiszkliai parodys lenkų (ar visų — nežinau) nuomonę apie lietuvius. Raszytojas pasakęs, kad tarp tų žmonių, kurie Lietuvoje platino maskoliszką kalbą, yra beabejonės ir augstesniejie žydai, teip toliau raszo: „Prie tos žmonių kruvos reikia priskirti t. v. litvomanus visokios varsos. Savo aklamę ir vienpusiszkamę įnirtymę iszsitraukia jie isz po lenkiszkos kultūros (apszvietos), aiszkliai numanydami (swiadomie) pasiduoda rusiszškai, nes savo ločnos, lietuviszkos neturi. Tiesa — mūsų litvomanai nėra pasekėjais sumaskoliavimo, juoties, trokszta jie kiek galėdami prasipletimo lietuviszkos tautos, bet prasiplatinimo visai savotiszko“.

Ir suprask, jei gali, ką nori czia pasakyti tas mokintas ponas. Jei lietuviai (manai) numanydami (su saupažintę) pasiduoda rusiszškai kulturai, tai jie turi buti ir pasekėjais rusifikacijos; o jei nėra pasekėjais, tai ir nepasiduoda tai kulturai, aiszkliai suprasdami savo darbą.

Paskui teip raszo tas ponas: „Žinoma, kad litvomanų labai mažai tėra ir neturi jie nėjokios įtekmės ant kitų žmonių, kaip tiktai ant vienos jaunuomenės, kuri mokslus eina, nes milžiniszkas daugumas lietuviszkų intelligentų (ėjusių mokslus), kiek jų yra, nuolat laikosi su mumis (lenkais) vienybėje ir mat, kad toje tiktai vienybėje tegali prasiplisti lietuviszka tauta, kurią jau kartą iszgelbėjo Lenkija nuo pražuvimo ir iszvertimo į baltgudžius“. Tas ponas regimai džiaugias isz to, kad labai mažai tėra litvomanų, o asz pasakysiu jam tylomis, kad asz ir visai dar nematau litvomanų; tai-gi džiaugemes draug abudu. Gal atsiras laikui begant ir litvomanai, bet dabar jų nėra, — yra tiktai gryni lietuviai. Ta žemė, per kurią teka upės Nemunas su Viliją, buvo nuo senobės vadinama Lietuva, o žmonelės, kurie Lietuvoje gyvena ir tą žemę dirba, vadinamas lietuviais. Jie neturi nėjokios manijos, — yra ramūs ir sveiki, nors labai nuvarginti seniaus lenkų ponų, o dabar maskolių. Myli jie tą žemelę motyną, Lietuvą, ir turi labai gražų ir szventą budą sergėti savo tėvynės turtus, idant jų neiszplesztu prieszai. Turtas

Lietuvos, tai senobės gražūs papratimai, seniausi lietuviszka kalba ir szv. tikėjimas, kurs lietuviams teip brangus, kad už jį neseniai dar Kražiuosę kraują liejo.

Tie žmonelės lietuviai turi sunus ir dukteris, kurie teip-pat vadinasi lietuviais. Sunus pradėjo ipatingai rupintis iszeiti augstesnius mokslus. Pabaigė ir mokslus laimingai, nors vargus kentėdami ir aľkanaudami, ir stojo szviesiais vyrais. Ir tie vyrai vadinasi lietuviais ir teip-pat, kaip jų tėvai, rupinas užlaikyti visa, kas lietuviszka. Tai geri sunus, tikri sunus, nės pildo isztikimai V. Dievo prisakymą: „*Guodok (Sxenavok) tėvą ir motyną*“. Guodonėje laikydami savo varguolius tėvelius, garbėje laiko ir tėvelių gražią kalbą, szventai užlaiko jų tikėjimą. Ir netiktai patįs tai visa užlaiko, bet dar darbuojas, idant prieszai neatimtu tų turtų nuo mažesnių jaunesnių brolių ir seselių, kurie mažiau teiszmanydami, gali praaikvoti savo tėvynės dovanas. Tokie visi žmonės, mokinti ir nemokinti, kurie savę vadina lietuviais, o savo lietuviszką kalbą garbėje laiko, yra paprastai visur vadinami tiktai lietuviais, be jokio prideczko „manų“. Bet lenkai, bieziulystėi suirus, praminė nauji, pažeminantį vardą — litvomanų, kurį ir užmeta visiems gyvuojantiems lietuviams. Nesinori atmesti atgal tą „maną“ lenkų raszėjui, vadinant jį lenkomanu, nors teip tikrai iszpuľtu. Žmogus, kurs neturi manijos, bet valdo pilną protą, numano ir supranta, kad kiekviena atskira tauta turi ir atskirą kalbą, kurią augszcziaus stato už visas kitas, žinoma, ir už lenkiszką. Aiszki tai visiems tiesa, bet lenkai negali jos apimti, ir vis dar tvirtina, kad be lenkiszkos nėra Lietuvai iszganymo. Tiek apie „litvomanus“. Rupi man dar paklausti to galvocziaus, kurs raszė (kaip augszcziaus) apie lietuvių atkakľumą, koku budu ir kadą Lenkija iszgelbėjo Lietuvą nuo pražuvimo. Lenkija pati papuolė po maskolių valdžią, o Lietuvą dar pirmiaus jai pakiszė. Apszvietos Lietuvai tikros nedavė. Jei kurius norėjo apszviesti, tai juos iszvertė į lenkus — tai ne garbė tokiems lenkams. Lietuviszka bajorija ir lietuviszka dvasiszkija pražuvo dėl tevynės Lietuvos, nes jie parmainė ir savo vardą ir savo kalbą, o ant galo ir savo budą.

Nei rasztų nei mokslainių, pastatytų ant lietuviszko pamato, nėra ligsziol Lietuvoje isz Lenkijos triusos. Lenkijos „pelnas“ tas, kad užmigino Lietuvą ir atidavė maskoliui. Vienog lenkai (gal ne visi) drįsta škelbti pasaulei, kad tai isz jų małonės nepražuvo Lietuva, nuo kurios ligsziol tebelaukia padekos ir tarnystės, gražiai „bicziulystę“ vadinamos. Oi bicziulė, bicziulė, tu Lenkija, ar busi kada nors tikra bicziulė Lietuvos? Ar nebutu tiktai geriaus Lietuvai, jei Lenkija, užmirszus bicziulystę, užlaikytu paprastą artymo meilės prisakymą, kaip V. Dievas prisakė: „nedaryk to kitam, kas tau pacziam nemieła“. Mes lietuviai daugiau nieko nereikalaujam tuotarpu nuo lenkų.

Lietuvis, ne litvomanas.

Ant Sargybos.

Ar vertos szelpimo musų iszkałos? Antrą kartą pri-seina užžymėti, jog tarp musų apszviestųjų (intelligentų), neiszskiriant nė dvasiszkyjų, pradėjo rasties tikri maskolių talkininkai. Kas jų pajudino — sunku susekti. Vienus gal prigimtas palinkimas daryti viską prieszingai tiems, kurie turėjo nelaimę igauti didesnį galės iszteklių, kurių jaunas karsztumas ir energija neleidžia drunyti (próchnieć) apsileidimę; tai visiems nuo seno žinoma karė vyresniosios kartos (pakalenijos) su jaunesniąją. Kitus traukia nelemtas noras užsipelnyti akysę rėdo szlovę isztikiamųjų (błagonadiožnyj) ir ramiai sau tupėti sziltosę vietelėse. Kiti paprastinai elgias neapsimislydami, ką jie daro, kokį pavyzdį duoda kitiems. O da kiti tai isz tuleriopų paminėtųjų ir neminamųjų priežasczių padaro-fe!

Įtekmingas skuodiszzkis padeda Palangos inspektoriui pergalėti žemaiczius gimnazijoje, įtekmingi rietaviszkieiai padeda direkzijai iszauksztinti dabartines valstines ir „parapijines“ (?) iszkałas (mokslavietes)! Iszkała-tai didžiausi gyvenimo gislė; jąją plaukia sveikas ar pagedęs kraujas ir gaivina žmonių gimines (tautas); iszkała — tai niekad negęstas žiburys, szvieczias visai apylinkei; prie iszkałos turi visi głausties.

Ale ar prie kožnos iszkłos? O, ne! Pavyzdį tikro

rinkimos iszkalų paduoda mums prancuzai. Bedieviszkas prancuzų rėdas iszmetė kryžių isz iszkalų, kurias pats užlaiko; atstatė kunigus nuo mokynimo religijos arba atstumė jį ant pastarosios vietos. Kas isz to iszėjo? Garsingas bendrininkas (socijoliogas) Alfredas Fouillé su baimę parodo, jog par pastaruosius 50 metų Prancuzijoje žmonių nepasidaugino nėmaž, o nusidėjelių atsirado tris kartus daugiau; tamėgi skaitliuje nusidėjelių nesuaugusių (lyg 31 metų) yra dukartu daugiau, kaip suaugusių. Daugiau, kaip ketvirta dalis visų Prancuzijos gyventojų kasmet korojama už nusidėjimus. Teip baisų skaitlių pasileidusių pagimdė dideli miestai, isztvirkusios gazetos, prasti kaliniai, o labiausiai — iszkalos be tikėjimo, tyrciausio ir bemažko vienatinio doros pamato. Tą tiesą aiszčiai patvirtina Anglija, labai tvirtai tikinti ir pildanti savo religiją (katalikiszką ir anglikoniszką). Ten nors žmonių neiszpasakytai pasidaugino, nusidėjimų susimažino du-keturius kartus. 6 kalinius prisireikė uždaryti, nes nebuvo, ką kizti tenai. Prancuzai tą dalyką supranta ir kiek galėdami aplinkia rėdo iszkalas, kur religijos nemokina. Daugalyje vietų valsezių iszkalos tuszczios; Jatillien'ę į vyriszką iszkalą eina 5 vaikeliai, į moterų iszkalą — 4 mergelės, o į kliosztoriaus iszkalą — 340 vaikų! Daugalis jieszko tolymesniosios vietosę tinkamųjų iszkalų, o apleidžia savasias — nekrikszczioniszkas.

Kokios mūsų iszkalos? Nėkokių nēr! mūsų iszkalas rėdas panaikino, o į jų vietą savas įvedė. Kokios jos yra? Da vodingesnės už prancuzų rėdo iszkalas; prancuzų rėdas naikina tik tikėjimą, maskolių rėdas Lietuvoje naikina ir tikėjimą, ir kalbą. Tikra tiesa! Maskoliai Lietuvoje nė vienam lietuviui-katalikui neleidžia mokinti vaikus, bet tą dalyką paveda maskoliams, daugiausiai prasimokinusiems pravoslāvų seminarijosę ir ten į gavusiems reikalingos dvasios; maskoliai isz visų iszkalų iszmetė katalikiszkus kryžius ir paveikslus, o į jų vietą pastatė savo pravoslāviszkas „ikonas“. Visoje Lietuvoje nerasi, kad kas iszkalosę mokintu nors vieno žodžio, nors vienos lietuviszkos litarelės — skaityti ir raszyti, visur tik

maskolizskai, tik maskolizskai! Pagaliaus ir katalikiszko tikėjimo: katekyzmo, maldų, poterių, istorijos Szv. kunigas turi mokyti ne prigimtoje vaikams kalboje, ale da visiszskai mažai te — suprantamoje — maskolizskoje. Religijos lekcijos atstumtos į pavakari, kad mokintiniai jau priilšę, kad nuo tvaiko galva jiems pradėjo sukties, ir nusibodę — nieko nebeklauso. Maskolizskų kningelių su grynu katalikiszku mokslu arba visiszskai nėra, arba kunigas negal pripraszyti, kad „uczitelius“ pasirupintu persigabenti jas; kur czia tau! kad ir norėtu — negalėtu, nes direkcijos turi klausties, o ta visupirmu kizsa kningpaalikes, kokias tik szviežiai pabraizo Vilniaus popai ir puspopiai; ant apsimokėjimo už jas iszeina visi kasmet valsezių paskiriami piningai; ilgai laukęs kunigas iszgirsta: kam reikia naujų, kad senomis lentynos užstatytos? o tos senosios vis paraszytos kunigų atskalunų — Małyszewycziaus, Senczikauschio ir kitų jiems panaszių. Teip-teip! mokynimui katalikystės kningų nereikia, o mokynimui pravoslavijos-tai reikia tūjaus prigauti visas naujienas! Pernai sztai, vos tik sutvėrė puspopiai Bogojawlenskis ir Odincowas skersai ir pailgai pravoslaviszka: „Kniga dla cztenija,“ tuojaus isz visų iszkalų tapo iszmetos, visoje Maskolijoje vartojamos, garsiausiu pedagogų: Uszinskio, Bunakowo ir kitų paraszytos „knigos dėl skaitymo“, o jų vietą užėmė minėtoja. Doriszka musų rėdo iszkalų pusė vėl menka. Ką gero gali padaryti kunigas, ateidamas tik triskart par nedėlią, vakarais, ant vienos valandelės? Ale ir tas butu nėkas, kad visur galėtu nueiti; daug mokslaviezių yra sodosę už mylios, už dviejų nuo bažnycios; ten kunigas retai teneina; daugalyje vietų nors kunigai gyvena czia pat, tai vis-gi negali nė isz tolo prisiartinti prie iszkalos, nes turėjo nelaimę rėdai nepatikti (kas žino suspaudimą katalikų, tas supranta, jog kunigas nepirkęs gauna rėdo „niemilost“). Daug gero galėtu padaryti mokintojai („ucziteliai“), ale jie ar da visiszskai jauni, tebekarszcziuojantys ugnimi, kurią įkaitino juos seminarija, o vyresnieji dažnai girtuokliai ir paleistuviai; visi-gi vienoki dildymę szirdysę vaikų katalikiszkos dvasios ir įziepijimą — pravoslaviszkos: pasakos, skaitymai, „malebnai“ akysę vaikų ir tt.

Tada nemaž nepėrdėjo grasas Leliwa, pasakęs paskutinioje savo kningoje: „**Położenije Litowskago Naroda w Russkom Gosudarstwie**“^{*)} jog dabartinė Lietuvoje rėdo iszkała „tolko muczit dietej i iskaleczivajet ich w nrawstwiennom odnoszenii“ (tiktai žudo (vargina) vaikus ir doriszka sugadina).

Negal tada stebėtis, jog ir lietuviai, kaip prancuzai, kiek tik galėdami aplinkia rėdo iszkałas. Savo vaikelius tik tuos leidžia į iszkałą, kurius mislyja labiaus pamokyti arba apie kurius spėja, jog nuo vaisko neiszsisuks; kas metą vostik 1—5 vaikai pabaigia iszkałą valscziaus isz 300—700 dumų! Kada-gi mergaiczių niekas niėkur nesiunczia, o paskutinis jų siekis — isztekėjimas, tai jos nėmaž nesirupina apie maskoliszką iszkałą. Kur nekur tik atrasi vieną antrą mergaitę, isz netyczių pakliuvusią į rėdo iszkałą. Kitamę padėjimę butu tai apverktinas dalykas toks nesirupinimas apie szviesą, ale musų padėjimę tai geriaus už negerą szviesą, už kreivą mokslą, kurs nesutvirtinti, ale iszardyti rupinas musų priprastą (prigustą) gyvenimo budą.

Iszkała tai nevien tik aprupinimas žmogaus saują szikių žinių, ale vienkart isztaisymas žmogaus, prigudinimas elgties teip, kaip privaļu szviesiam ir doram žmogui. Maskoliszkam rėdui ne tas galvoje, ale tik panaikinimas lietuvių ir katalikų, o už kokią czienią ar kraujo, ar sažinės bus nupirkta, tai jam vistiek. Už tat dabartinės iszkałos mums baisios, už tat aną mes skaitome negeradėjistę, ale piktu, kuriuo ar už deszimties, ar už dvideszimties metų mes vis-gi turime nusikratyti, jei ne sylą, tai sulaukę savo atkaklybėje (uparoje), kad patis maskoliai ilgainiui įgaus proto ir sažinės, pažins savo ir musų gerą ir sulygins mus su kitais. Skaudu mums laukti tamsybėje, ale reikia! Juk-gi mes prigudome prie atkaklybės spaudos (druko) dalykuosę! 33 metus jau pragaiszinom belaukdami sugražinimo musų abecėlės, o isz niekur nesigirdi, jog jau įkirėjo atkaklybė, jog jau priimsim maskoliszką abecėlę, kad tik greicziaus iszgirstumime skambėjimą prigimtos kalbos

*) „Lietuvių padėjimas po Rossijos valdžią“.

neginamuosę laikraszcziuosę. Visokių yra tarp mūsų judo-
 zčių, ale szitokių nesigirdi ir dabar negalime persimainyti:
 netiesa turi nulenkėti galvą prieš tiesą. Vilkimės, jog
 maskoliai neužilgo sugražins mums ir spaudą, ir iszkalą,
katalikams leis lygei mokinti su maskoliais, lietuviszkai
lygei su maskoliszka, o religijos tiktai lietuviszkai, o,
 tadą vaikų privarysime tiek, kad valsecziams prisireiks pa-
 statyti po antrą iszkalą! Dabar-gi mums vienas telieka
 dalykas: moteriszkujų, ir toliaus **nėmaž** neleisti į rėdo
 iszkalą; danti sukandus turėti regiant vyriszkuosius **vaiks-**
zciojanczius isz reikalo į aną; ale raginti juos, vylioti cu-
 kerkomis, girti, piningus aukauti dėl iszkałos, įsteigtos dėl
 mūsų pražuvimo, gali tik rietaviszkiai. Vilkimės, jog
ueatsiras pasekėjų: tai nė lietuviszkas, nė katalikiszkas
 dalykas, ale grynai — burliokiszkas. — *Vaiszgantas.*

Mokinkimės lietuviszkai raszyti! Jau nebe pirmą
 kartą lietuvių ausysę suskamba panaszus paszaukimas;
 rasit ne vienam pasirodys neberekalingu. Labai žemai
 padėkavotumem Dievui, kad isztikro nebebutu reikalingas;
 ant nelaimės, prityrimas mokina mus kitko: lietuviai vis
 da nesupranta, kaip tai geras daiktas mokėti **gerai už-**
raszyti ant popieriaus, ką mislyji, ką jauti, ko geidi, apie
 ką reikia atminti! Tiesa, daugalis musiszkių jau moka . . .
 įkiszti ranką į biaurią vietą, t. y. maskoliszka pasiraszyti
 ant vekselio savo vardą ir pavardę; ale tokie da nevadinas
mokancziais raszyti. Kiti moka daugiau: szejp neteip
 sustato maskoliszka žodį, kur apsirikiimų daugiau, neg
 paczių litarų; tiktai maža dalelė buvusiųjų valsecziaus
 mokyklosę tegali pusėtinai gerai paraszyti užgirstą mas-
 koliszka žodį; juos tegalime vadinti mokancziais —
 „gramotnyj.“ Vienog ir jie pragaiszina tą szlovę, kad
 savo mokslą netiesiai suvartoja. Isztikro, ką mes vadinam
mokancziu raszyti? Tą, kurio rasztas yra visiems aiszkiai
 suprantomas. O ar bus suprantomas, jei lietuvis kalbėdamas
 dviem ar trimis kalbomis, norės visu tų kalbų žodžius
 paraszyti vienodomis, tomis pacziomis litaromis? Ne! nebus
 jo rasztas aiszkus, nes kožna kalba turi joms tiktai pri-
 valias, ypatingus balsus, kurių pažymėjimui reikia ypatingų

ir litarų. Maskolizkomis litaromis - ne paraszysi vokiszķų: **Glück, Häuschen**, lenkiszķo: **hak**, lietuvisķų **giesmė, giesmėje** teip, kad vokietis, lenkas, lietuvis — žemaitis sudėjęs maskolizķkus balsus iszķirstu tikrą savo žodžio skambėjimą. Norint tadą perskaityti vokiszķą rasztą, maskolizkomis litaromis raszytą, prisireikia visupirmu įspėti, kaip raszėjas kreipė maskolizķą balsą, kad vokiszķai suskambėtu; kada-gi tai negalimas daiktas, tai koźnas kiteip kraipo ir visi iszķarto vokiecio akysę rodos nemokancziais (nors iszķikrujū jie yra tik negalintįs). Teip-pat bus su pusėtinais „gramotnyj“ arba ir „gramotnyj“ lietuviu, jei jis isz vaisko paleis savo tėvams lietuvisķą rasztą maskolizķkomis litaromis. „Tai, sakys tėvai, leidėva sunų į mokyklą par penkias žiemas; o jo nemokama nė raszto priderancziai paraszyti!“ nės kas jiems perskaitys, jei ne toks pat, kaip ir raszėjas? Jis nerupinsys susekti, kaip czia raszėjo derinta svetimas litaras prie savo kalbos, ale sudėjęs dvi litari, jau užbaigs žodį isz savo galvos, neveizėdamas ar teip, ar neteip pabaigė pats raszėjas, ar tą, ar kitą panaszų žodį norėjo jis paraszyti. Tokiems skaitytojams rasztas svetimuosę rubuosę nepasirodys pardaug biaurum, nes jie ne tiek isz raszto, kiek isz savo galvos bus paskaite. Už tat nuolat atsitinka, jog tą patį rasztą koźnas kiteip perskaite, o tėvai belaužo galvą, kuriam reikia tikėti? Ant gało eina prie gero mokinto, skųsdamies: „kas czia yr, kad mes sunaus raszto nėra kaip neiszskaitome?!“ Labiaus prigudęs prie rasztų įsiveizdėjęs į stengimos visokiu budu pritaikinti svetimą rubą, iszvydęs tikrą draikymą, maiszymą druczgalių su ļaibgaliais, tegali suprasti, kodėl negal paprastam žmogui perskaityti, supaistyti neteip, kaip reikia pagimdytą raszto kalbą. Mokinias tadą viską atrinkti, ko netenka, pridėti, ko pardaug, atmesti, o ypatingai prie koźnos litaros spėti, ką czia raszėjas norėjo iszreiksztiti? Ant gało, perskaite rasztą gerai, ale ar buvė jis paraszytas gerai, ar toks raszėjas vadinas mokancziu??

Visiszķai kits kas, jei butu raszęs savomis, savo kalbai tikrai privaliomis litaromis. Tegu sau raszėjas mažai temokėtu, litaras sudraikytu, ale vis-gi lengviaus jas atrinkti, jei litarų skambėjimas jau iszķalno žinomas, vienodas, o

— Gerai ir tai, — motin, — dėlto traukė toliau Keidoszius jeigu tai nors jos parėdkas. —

— Ką tu kalbi: parėdkas! Pamatytum, net juokai! Sustvėrus grėbti, szluotą į rankas, da niekam nekėlus, jau nuvalė visą kiemą. — O grincziuse? — Įteikię, pažiurėki!

— Hm! — tai dėkui Dievui!

— Užvakar, ar tu žinosi, klausau, stramužija Onutė sūginę: Et, „Mariute, — girdi, ar szvari busi, ar tu susrutusi busi, vis turi dirbti, turi trusties, — tai ar ne geriau szvariai buti? Ir pacziai mieła ant savęs pažiurėti ir kiti ne nutaria žodį

— Hm! — numyke vėl Keidoszius ir iszsilygino visos riaukszlės ant jo kaktos. — Dabar jisai nustojo vienosę rупesczio.

Mat kaimas yra kaimas ir mėgsta pasirupinti apie svetimus darbus. Dėlto ir Keidosziaus kaimynai besirupindami apie jo dukterį Onutę ne mažai visko prisznėkėjo, visados nubaigdami, jog jau Onutė pargrįsz namo atpratus suvis nuo namų darbo. — Žinomas dalykas, jog tokios sznekos buvo tai asztrus peilis dėl Keidosziaus. — Ar grįsz tokia, ar grįsz sziokia jo duktė, o jau apkalbos gatavos. Tiesa jis užsitikėjo ant savo dukters, bet szirdis jo vis ne buvo suvis rami iki paskutiniui laikui, iki sznekai su paczia. — Vis jam į galvą smelkėsi mislis: na o ką, jeigu žmonės turi teisybę? Dabar jisai nusiramino. — Tegul sau sviatas ir toliau iszradinės, ką tik nemanys ant jo dukters, bet jau nors szitai bus ne tiesa, o Dievas duos ir viskas bus gerai; teip sau mislyjo senis Keidoszius dabar ir meiliai klausė dukters balsą skambantį namuose. — Gyvenimas namuose Keidosziaus, iszkreiptas ant tarpo isz senų vežių, sugrižo umai į jas. Kalbos apie iszsilepinimą Onutės isznyko galutinai, kadą akivi kaimynai o ypacz kaimyninkos pamatė merginą imanties už prascziausio darbo su giesmėmis ir noru, tartum kokia tam ticzia darbininkė.

Pasilsio laiku o įpatingai szventadieniais Onutė ir dabar, ne mesdama mokslą į szalį, pasiskaitydavo sau, tai szokias, tokias mokliszkas kningas. Ne retai budavo su broliu sukimba ji į ginczą, isz kurio ant tankiausiai su sarmata

iszeidavo, norins tartum ir daugiau mokinosi ir tam tyczia užvestoję mokslinyczioje, kur ir mokytojai gana apszviesti ir lavus buvo. — Bet ne isz szito dyvyjosi Keidoszius. — Jis labiau dyvyjosi isz to, jog szitie ginczai galėjo kaip kada tarp vaikų likties ne pabaigti. — Jonas tarpais negalėdamas žodžiais perginti Onutę, be matai budavo, atvelka kningą, kaipo paramą ir czion atradęs patvirtinimą savo žodžiams jau tartum, gauna virszų, bet sztai ir Onute savo žuvu paėmus kitą kningą, atranda sau pamatus ir paramą.

Kaip tai galėtu buti? — statė sau ne syki klausymą Keidoszius. — Teisybė viena! Kaip tai gali buti, jog viena kninga sako vieną, o kita suvis ką kitą kalba? — Bet szitas klausymas liko ne iszrisztas. Onutė kaltino Joną ir jo kningas, Jonas-gi Onutę su jos kningomis. — Naminių pajiegu dėl iszriszimo tokio klausymo buvo per mažas.

Atėjo szv. Ona varduvės Onutės. Pagal seną paprotį isz bažnyczios po miszių prigužėjo, privažiavo pilni namai Keidosziaus sveczių.

Suvažiavo giminės, pažjstami, atvažiavo vikariuszas pasilsėti po darbui visos dienos, prižadėjo ir prabasczius po miszparui atsilankyti. Gaude namai nuo balsų. —

Už stało svetlyczioje sėdėjo Keidoszius ir milėjo kunigą vikariuszą. Su jaisiais sėdėjo pora studentų: Vincų Vincas ir senio Szkerdelniko sunus karsztas Lenkų patriotas, per tai žinomas daugiau po vardu Lenkstudentų tarpu studentų universiteto, kuriame abudu buvo.

— Tai kunigėli ne tik nesigailiu, jog leidau Onutę pas ponią, bet džiaugiuosi. — Kaimynai gązdino, jog atpras ji nuo darbo, jog iszdyks. O kaip asz matau, tai ji tik akis praplėszė. Ir ne žinau katras isz jų daugiau pasi-naudojo isz mokslo ar Jonas ar Ona, — kalbėjo paklaustas Keidoszius į jaunąjį kunigą.

— Na, tai matai, — linksmai pertarė ji vikaras, — teip pralavinta visur tiks ir vyrą geresnį gaus.

— Teip! Teip! Atsiliepė ir abudu studentai beveik vienu sykiu. Mokslo mumis reikia! Tegul minkinasi.

— Vieno ne suprantu — traukė toliau Keidoszius truputį pamislyjęs — tankiai Jonas su Onutę kelia ginczus. Viens sako vieną, kitas kitą ir abudu kningose randa patvirtinimą savo žodžių. Kaip tai dedasi? Ak viena teisybė?

— Tai ne gali buti, — atverti ant szito Vincų Vincas, kad vienoje ir toje pacioje kningoje rastusi patvirtinimas dėl abiejų . . .

— Ne! ne vienoje! — Jonas randa sau savo kningose, o Onutė savo. —

— Na, tai matai, jau kitas suvis klausymas. Jono kningos rusiszkos, tai jos ir linksta į rusų pusę. Onutės lenkiszkos, — paraszytos teip, kaip lenkams miela. —

— O kur-gi teisybė?

— Teisybė, Keidosziau, ar tik ne bus per vidurį.

— Tai sveikas laikai, jog ir lenkai meluoja? — paklausė, sznairai akimis metęs lenkstudentis.

— Ar tai da klausti reikia? Man rodos, jog szitą teisybę szendien ir maži vaikai žino.

— Kame-gi sveikas tą Lenkų melą matęs? Ar arytmetykoje paraszytoje lenkiszkai, ar geografijoje? —

— Arytmetykoje tiesa melo nėra, bet jau apie geografiją, asz to pasakyti ne galiu. Ji mat, lipsto lenkus. Vonok matote, ne apie geografiją ir arytmetyką eina toli-diniai ginczai ir ne apie szituosius mokslus klausia Keidoszius.

— Na, tiesa! — atsiliepė ir Keidoszius ant szito. Ginczyjasi Jonas su Onutė vis apie istoriją.

(Toliaus bus.)

Kaip Vargaitis pavirto į vagį — razbaininką ir nukeliavo į Sibėriją.

Apysaka. Parašė *Dédé Atanaxas*.

(Taša).

VI.

Jonuks kalinyje išsėdėjo czielus metus; pažino daugybę vagių ir išsimokino visokių vagystės „sztukų“. Kalinys jam buvo tikra izskała, kuri iszvertė isz pamato jo senasias nuomones, kad vagystė yra „griekas“, iszmokino gudrybės ir melagystės, užmuszė jo szirdyje visus prakilnesnius jausmus ir padirbo į tikrą „vagį.“ Vienatinis jo troszkimas ir vienatinė mįslis buvo: „ką — nors pavogti ir nepapulti į palicijos ir sudo rankas!“ Atsėdėjęs savo koronę kalinyje, Jonuks sugrižo su tokiomis mįslėmis namon pas savo tėvus, kurie budami neturtingi ir vos galėdami iszmaistinti ir taip jau didelią savo szejyną, Jonuką, czielą vaikną, veļtui szerti nenorėjo ir negalėjo. Kur Jonukui dingti? Visa jo pagalba stoti pas gaspadorių už pusbernį arba berną ir darbuoties, bet Jonuks czielus metus darbo nedirbo, jam darbuoties užvis sunkei, iszrodė smertis; amato, apart vagystės, nėjokio nemokėjo. O-gi, vėl ne-kiekvienas ukinikas Jonuko kaipo su vagystėmis susitepusį tesamdys. Dėkui užmylistą įsileisti vagilių į savo namus ir aną ant kiekvieno žingsnio sergėti, kad jis tau ką-nors nenudžiautu, pasakys kiekvienas ukinikas. — Ką Jonukui daryti? Tėvai aną varo nū savęs laukan, ukinikai vėl nepriima. Jonuks pradėjo mislyti vėl apie vagystę. Atsiminė jis pasaką Antano Vagiliaus ir norėjo iszbandyti „laimę“ ant arklių. Bet kaip reikia padaryti? Svetimą arklių nujoti ne „sztuka“, bet kur aną padėti? kam įkisztį, kad paskui nesusektu ir į „cypę“ kałtininko neįkisztu? Tai buvo vis klausymai, kurie Jonukui galvą suko.

Ėjo vieną kartą Jonuks par Ukurių miestelį ir mąstė kaip ir isz kur galėta keleta rublių pelnyti. Dunksterėjo jam į paszonę: jis apsisuko ir pažino seną žydą Mauszą, seną arklių mainininką ir pagal žmonių „legendos“ seną arklavagį. Žydas Jonukui pažiūrėjęs į akis ir už skverno

peszterėjęs, pamerkė, kad jis eitu paskui jį. Žyds ėjo pirmyn, Jonuks paskui jo. Mauszas už miestelio turėjo savo namus ir didelius arklininkus. Jonuks įėjo į Mauszo triobą, apžiūrėjo ir paregėjo vienoje kercziojeseną lckų Mauszos brolių, kurs užsidėjęs ant nugaros dryžią drobulę ir ant kaktos ragą į kakalį atsirėmęs poterius kalbėjo ir kinkavo, antroje kerczioje sėdėjo sena žydelka su nėriniu rankoje, o triobos viduryje sėdėjo ant žemės su iszkrituseis isz keliniu, užpakalio marszkineis kuopelė „bachorų“ (vaikų) ir tarp savės bovijosi. Mauszas nutveręs Jonukui už skvernę įsivedė į antrą mažesnę triobą ir duris užrakino. Jonuks regėdams, kad žydas duris užrakino, biszkiuko parsigando, ba parbėgo mislis jam par galvą, kad žydai jo nepaskerstų ant „macių“. Žydas tame nieko nejausdamas visupirmu pradėjo:

— Niu, asz norėjau su tamste jau senei pasisznėkti.

Jonuks akis iszvertė ir paklause:

— O ką?

— Matai, tamste jau sėdėjei „turime“, traukė nedrąsei žydas barzdą glostydams.

— Na, tai kas? ar tau isz to dantįs gelia? sėdėjau?

— Ai-vai, asz tokį žmogų szenavoju, kaip galima teip sakyti? peczius traukydams ir rankomis mosteguodams, teisinosi žydas.

Tai ką?

— Niu, asz norėjau pasakyti, kad tamste esi **vyras!**

— Zinoma, kad ne-merga! szypsodams tarė Jonuks.

— Ai-vai asz matau, kad tamste juokus darai isz man! skundėsi žydas.

— Asz nesuprantu ko Mauszas nori nuo manęs? paklausė Jonuks, nors jau isz-pat pradžios gerai suprato visus žydo „plianus“.

— Ai, Jonai, bukime atviraais, kalbėjo žydas.

— Bukime atviraais, pritarė Jonuks.

— Asz tamstei ką sakysiu? kalbėjo Mauszas pusznibždžiu ir į visas puses nusižiurėjęs, tarsi saugodamos, kad nieks jo kalbos neiszgirstu.

— Na, ką?

— Ai, tamste, asz girdėjau esi vinklus vaikas, traukė tolyn žydas, asz tamstei noriu duoti keleta rublių uždirbti.

Tasai žydo pagyrimas Jonukui labai patiko, bet jis dar tarsi ant tyezių atsakė:

— Labai gerai! kas anų nenori uždirbti?

Žydas regėdams, kad Jonuks jam atsako nė szeitp nė teip, bijojo dar jam apreikszti savo „plianus“ ir vaikszciziojo po triobą kaip musę kandes.

— O ką? svetimą arkliuką rasi liepsi nujoti! szypsodams tare Jonuks.

Žydas tarsi isz miego atsibudo ir patapsznojęs Jonukui į petį vėl szypsodams tarė:

— Niu, ką? ar Jonas nenujotum?

— Ir koks bus „procentas“?

— Už gerą tavorą bus geras „procentas.“

— Na teip sau? kiek Mauszas duosi ant galvos?

— Niu, katiną perkant maisze, duosiu mažiausei tris rublius.

Jonuks užsimislyjo, žydas vėl tylėjo.

— Per pigei, bracz! už tris rublius tiktai katiną tegalima vogti, lygo Jonuks.

— Niu, kad arklis bus vertas szimta rublią, duosiu tau 20 rublių.

— Tai ką? „geszeftas“ užbaigtas? tarė Jonuks galvą linkterėjęs.

— Užbaigtas! patvirtino žydas.

— Ave palauk! o kada tamste pradėsi savo darbą: pridurė žydas.

— O kada norėsi?

— Niu į ateinanczią nedėlią . . .

— Gerai, o kur reikės kumeliukus statyti?

Leiba užsimislyjo ir po valandos tarė:

— Niu, asz dar pamislysiu ir tau pasakysiu.

Žydas po tos kalbos įneszė isz antros triobos degtinio butelį pora barankų ant užkandos. Iszmetė porą degtinio stiklų Mauszas pats ir jo sulygtasis „darbininks“. Jonuks iszėjo isz žydo namų paraudonavęs kaip „buroks“ ar „burlioks“! eidams namon jautė ant savo szirdies tarsi koki neramumą, tarsi sąžinės iszmėtinėjimą, kad jis įsikinke žydui į tokią bjaurią tarnystą, kuri ant szirdies užgulus

slogino visus jo prakilnesnius jausmus, bet tasai Jonuko sąžinės balsas buvo teip mažas ir silpnas, kad jis ano duszioje nepadare nejokio atbalsio, nepakrutino jo proto ir nepadare nejokios įtekmes ant jo valios. Parejęs namon mislyjo, kam visupirmu reikės **atmonyti**. Visupirmoji mislis užpuolė ant Titnago, kurio piningai stojosi jam prižastimi pirmos kalinio pažinties ir pirmos kalinio „mokslo“.

Naktis. Sziltas pavasario oras. Ant dangaus ukanota: pilki kaip vilnų buntai debesys slenka pro vienas kitą, pro kurių tarpus pasirodo kada-ne-kada tai viena tai kita žvaigždėlė, tai mėnesio dalis, kurie szvysterėjo ir vėl isznyko. Miszkas stovi tarsi koksai juodas muras; paputė mažas vėjelis: medžei sujudėjo, sutraszkėjo, o szakos į vieną kitą atsirėmusios tarsi sveikinasi ir sznibždžia viena kitai kokias tai paslaptingas kalbas. Vėjas nustojo ir viskas vėl ramu! tikt kada-ne-kada miszke girdeties pelėdos balsas ir sodžiuje toli . . . toli szunies lojimas. Žmonės miegta ir gerus sapnus sapnuoja, gyvuolei lai dare teip-pat guli ir isz reto ar žąsis suklėga ar avis sukosa. Arklei miszke ganosi: tai žolelę ėda, tai vienas kitam nugarą dantimis grendžia, tai prisiėdę stovi ir snaudžia. Jonuks atėjo pas Titnago arklius, kurie miszke ganėsi. Tamsi naktis uždengė jo piktadėjystę. Atsistuoja Jonuks po medžiu ir žvalgosi, o arklei dailei žolelę ėda. Parbėgo Jonukui par visus kuno sąnarius koks tai baises szziurpulys, parbėgo par jo galvą visokios mislis: „mauti ar nemauti arkliui apynasrį ant snapo? o rasit kas serga ir manę nutvers ir kaušus aplaužys!“ o isz szirdies gilumo tarsi isz požemių atsimusę dar vieną kartą mažas ir silpnas balselis, kurs jam vien sake: „Jonuk o Jonuk! bėgk isz cze szalyn!“ bet antras didesnis balsas vėl tarsi į ausį sznibždžia: Jonuk, Jonuk! skubėk mauti apynasrį arkliui ant snapo ir jok kuogreicziausei szalyn! laikas trumpas, o kelionė ilga!“ Jonuks ilgai nemislyjęs, priszoko prie vieno arklio, pamovė, priszoko prie antro arklio vėl pamovė, su junge abu arkliu į kuopą, užsėdo, apsižiurėjo, stiprei sukirto ir paleido bėgti . . . Užsėdus ant arklio parėmė jį dar didesnė baimė: szirdis jam pradėjo stiprius muszties, kojosis virpėti,

kalba kuotikt neužkrito ir lėkdams tikt klausosi, ar nesako kas isz užpakalio: „paľauk!“ turėkite vagi!“ Kuo toliaus jis jojo, tuo jo szirdis atsigavo ir ta baimė isz jo kuno sąnarių nyko. Par miszkus, par kempinus ir po deszines ir po kairės Jonuks tikt lėkė ir lėke ir isz užpakalio vien klausėsi ar nesako: paľauk!“ „turėkite vagi!“ Nulėkė jau pora milių ir jis visai atsigavo, bet kelionės galas dar toli ir sukirtęs arkliems vėl lėkė. Ausztant pribuvo į Vaiszgirių karcziama, kuri pamiszkėje viena pati riogsojo. Jonuks pabrazdino į langą, tuojaus iszėjo isz karcziamos vidutinio amžiaus suraudoną barzdą žydas, apžiurėjo „tavorą“, arklius įleido į stalda, o pats su Jonuku įėjo į triobą. Žydas visupirmu Jonukui davė isz gerti „sznapso“ burną ir ant stało padėjo 14 rublių. Jonuks grįžo namon su pinin-gais, papildęs pirmutinę arkľavagystę.

VII.

Jonuks pavirto į **Joną**. Suaugo, sustambėjo ant kuno, peczei iszsiplėtė, iszaugo uostai, žodziu sakant Jonuks pavirto į „vyrą“. Garsai apie jo vagystes pasklydo po visą apygarde. Arkľavagystes buvo girdėties viena po kitos: tikt visi apie tą ir tekalbejo: kam pavogė vieną arkľį, kam du, kam tris ir tt. Visi žinojo, kad tos arkľavagystes priguli **Jonui** Vargaicziui, bet buvo papildomos teip buklei, kad nieks jo negalėjo sugauti. Žmonelei savo arkľių nustoję, dejavo ir aimanojo, palicija vėl tylėjo ir tarsi par pirsztus žiurėjo; visi pasakojo, kad yra susitaisiusi arkľavagių „szaika“. Bet kaip tą „szaiką reikia isznaikinti? kaip vagilius sugauti? Ant to nevienas nerįžosi“. — Visi ukinįkai tarp savės kalbėjosi: „užgauk tokį Joną Vargaitį o paregėsi kaip ir be arkľių paliksi arba pastatys tau raudoną gaidį ant stogo ir buk kantentas! geriaus asz Vargaicziui ir jų sėbrams pastatau keletą butelių degtinios arba aľaus, pats iszgeru ir žinau tada, kad mano arkľei bus liوسي nuo vagystės“. Jonas Vargaitis isz to žmonių kvailumo nemaž ir naudojosi. Susitiks kokį ukinįką miestelyje ir sako: „o ką, Joneli ar Antaneli, duosi aľaus ant savo karto iszgerti arba keletą rublelių į kiszenią ant tabokos, o arkľelių, galėsi, leisti į ganyklą be jokios baimės“.

Ukinėkas kaip matai ir bestato ant stačo degtinios butelį arba alaus gorcezių. Negana to: Vargaitis išzmanę iš arklavagyszezių kiteip pasipełnyti. Raudzių sodziuje gyveno gana turtingas ukinėkas Jurgis Mackus, kurs Vargaicziui nenorėjo duoti „magaryzezių“, kad jo arkliu nevogtu ir partat nuo vagilių užsitraukė ant savės rustybė. Vieną nedeldienį Mackus su paczią, atvažiavo į bažnycią! ir treigi savo rauduką (sartuką) pakinkytą į vežimelį, pririso paszventoryje prie tvoros ir pats su paczią nuėjo į bažnycią. „Po visam“ Mackus ateina pas arkli ir žiuri: vieni pedszakai! Tuojaus metesi jieszkoti į vieną ir kitą pusę: raudukas kaip į ugnį įkrito! jieszkojo porą nedėliu ir rauduką peržegnojo. Nueina Mackus į miestelį ir susitinka su Jonu Vargaicziu.

— O ką, Mackau, ar nesakiau, kad mums „magaryzezių“ nedavės gailėsės? prabilo szypsodams Vargaitis.

Mackus išspradžios neturėjo ką sakyti ir po valandos tarė:

— Na, pastatysiu jums geras „magaryzezas“, tikt atiduokite man atgal rauduką!

— O kiek duosi? lygo vargaitis.

— O kiek norėsite?

— Duok 30 rubliu, o rauduką pristatysimė į pat kiemą!

Mackus užsimislyjo.

— O ką? bijeis musų? misliji, kad mes 30 rubliu paimsimė ir tau arklio nesugražisimė? įsikiszo vėl Vargaitis.

— O ką su jums! prikinkysiu 30 rubliu ir rasit dar nieko nebus?

— Na, tai uždesi piningus už rankų nors pas žydu rabiną: sugražiname tau arkli, piningus mes paimamė, nesugražiname arklio, piningus tu paimi. Ar supranti? aiszkinio Vargaitis.

Mackus vieną ranką kasė pakauszi, o antrą pasturgalį ir mislyjo ar vagiliams duoti 30 rubliu ar ne. Už jo rauduką žydai siulojo 75 rubl., jis jam ir teip jau yra prapoles, nupirkti aną už 30 rubliu nuo vagių ir parduoti žydams už 75 rublius yra jau 45 rubl. pełno, bet jis vėl

apmislyjo ir tą, kad jie jam 30 rublių gali nusukti ir arklio nesugražinti ir tadą butu juokų vagiliams ir žmonėms.

— Motin! kaip mislyji? ar duosime vagiliams 30 rubl. ar ne? klause rodos Mackus savo paczios.

— Tėveli, duokime! sutiko motinėle, kuri nustojusi rauduko verkė kaip sunelio į kariuomenę atiduoto. Mackus sudejo 20 rubl. užrankų pas karcziaminįką Jankelį, kurį kaip Vargaitis teip ir Mackus laikė už „teisingą ir iszmintingą žydą.“ Vagilei prižadėjo Mackui arklį sugražinti už nedelios, bet koksai buvo Mackaus nusistebėjimas, kad jis antrą rytą atsikėles iszėjo isz triobos laukan ir paregėjo, kad jo raudukas vežimėlyje pakinkytas, stovi pririsztas prie svirno gašo. Kas aną cze atvažiavo? isz kur atvažiavo? kamę jis iki sziolei buvo? ką jis dirbo? tai vis buvo vagių ir rauduko „sekretas“. Raudukas nemoka kalbėti, „sekreto“ neiszduos, vagis moka kalbėti, bet „sekreto“ vėl neiszduos. Ir paliko tas viskas paslapytyje. Garsas po visą apygardą pasklydo, kad Mackus atrado savo pavogtą arklį, bet kaip ir koku budu jis aną rado, patsai Mackus tylėjo ir kiti paskiaus pradėjo garsinti, kad jis savo arklelį nupirko nuo vagių už 20 rublių. Neilgai trukus po to atsitinkimo, visi pradėjo garsinti, kad Vargaitis pavogtus arklus pristato į pat kiemą. Nuo to laiko nepaspėjo kam arklio pavogti arba kaip tikt kuriam arklys prapuolė, visi tai ir bėgo pas Vargaitį kaipo koki burtinįką, kad jam pavogtą arklį surastu. Vargaitis tokiu budu nemaž arklių sugražino ir gerai pasipelne. Ba, juk tai „geradėjas“ vis ruokavosi! Bet ant to balto svietelio yra teip: žmogus yra teisingas, iszmintingas „konorovas“ ir tt. jam visi įtikia, jis draugijoje iszsidirba „kreditą“, bet tegul tasai žmogus vieną kartą kaip sako „suklumpia“, tuojaus visi su juom atsargingiaus apsielgia, tuojaus vienas kitas kreivą akimi ant jo pradeda žiurėti ir isz pamažo nuo jo tolinties, bet „suklumpia“ jis antrą kartą, tadą, žinoma, visi nuo jo atszoka ir jis pagadina netikt doriszką, bet ir medžiagiszką savo „geszeftą“. Teip ir su Vargaicziu atsitiko. Visi žinojo, kad jis yra arklavagis, bet kad pavogtus arklus „nuvarduodavo“ ir anus locninikams vien sugražindavo,

visi aną vadino „honoravu“ vagimi, bet vieną-kartą atsitiko laime ar nelaimė prigauti — piningus pas „teisingąjį“ Jankelį uždėtus paėmė ir arklio nesugrąžino — jau žmonės pradėjo buti su Vargaicziu atsargesni, bet šzitai atsitiko antrą-kartą ta pati laimė ar nelaimė — piningus su „teisinguoju“ Jankeliu pasidalyti ir arklio nesugrąžinti — visi jau nuo Vargaiczio atszoko ir praminė aną vagiliu ant vagilių ir jis partat savo „geszeftą“ pagadino.

Ukurių miestelyje buvo petnyczios turgaus vakaras; gasas jau išszitusztino: didesnioji turgininkų dalis išzvažiavo namon; ant langų žydiszkujų namu pasirode szabinės žvakelės, o karcziamosę — „szimkarkos“. Prie kievienos bemažo karcziamos po keletą moterelių važimelyje dar sėdėjo ir lauke savo vyrų, kurie karcziamoje susirinkę ir gerai degtinios išszitraukę tikt užę ir dainiavo.

Jankelio karcziamoje „ant augszto“, dideliame kambaryje buvo szviesai ir stalas visokeis gerimais apkrautas; buvo tenai ir ašaus ir degtinios ir vyno ir užkandos. Aplink stašo sėdejo: Jonas Vargaitis, jo draugas Juozas Vagiszauckas, Mikolas Vagiliunas, Jokubas Skriaudys ir miestelio „sotninkas“ Antanas Srebalius, kurį dėl didesnios garbės ir paguodones visi vadino Srebalevycziu. Visi aplink stašo susisėdę ir išzpalengvo girsnodami vieni ašų, kiti degtinę, sznekucziavo apie visokius savo praėjusius ir ateisenczius darbus. Juozas Vagiszauckas su Mikolu Vagiliunu ginczijosi apie tą, kurs išz ukinikų, jų apygardės turi užvis geresnius arklius, Jokubas Skriaudys „sotninkiu“ Srebaliiu gyre vietinį asesoriu, kurs „ima į kieszenią“ ir apie jų vagystes tyli. Tit Jonas Vargaitis išzmetęs keletą „burnų“ ir tarsi nerimastingas vaikszcioje išz vieno triobos galo į antrą išz papratimo spjaudėsi tai ant žemės tai ant sienų.

— Tsss! tsss! nuszvīlpė par dantįs Jonas Vargaitis ir visa „kumpanija“ nutilo ir į aną visi žiurėjo.

— Vyrai, kas man ant mislies atėjo? ar pavelysite apreiksztį? tarė Jonas Vargaitis atsistojęs ir į sieną atsirėmė.

— Sakyk! visi sutiko.

— Asz, vyruczei, isz galvojau, traukė palei sienos atsistojęs Vargaitis, kad tie žydpalaikei Mauszas ir Jankelis mus skriaudžia ir tikt aprokuokite, kiek jie mums už darbą temoka! mes ant arkio galvos užvis daugiausei gauname 10 arba 15 rublių, o žydas tą patį arkį parduodams paima po 70, 80 arba 100 rublių ir žiurėkite kiek jis pelno?

— Palauk, Jonai, atsiliepė Juozas Vagiszauckas, juk žydas ant to dar nepasikakinai, kad tu pavogęs arkliuką nubildini į Vaiszgirių karciziamą arba į Senmedžio miszką, jis turi samdyti vėl kitą žmogų ir jam teip-pat užmokėti, kad tą arkliuką toliaus nugintu Antra vėl, juk žydas dar turi mokėti ir ponui asesoriui ir ponui Srebalevycziui Srebalius tarsi susigėdęs ir nežinodams ką ant to atsakyti, prisipyle dėgtinio stiklą ir iszlenkė sakydams:

— Ant jūsų sveikatos! ei „vivat!“

— Na, padėkime, kad tas viskas yra teip sutiko Jonas, bet žydas vis jau nuo kiekvieno arklio pusę piningų pelno.

— Tai ką be žydo darysi? atsiliepe ir Mikolas Vagi-lionas, jis turi visur savo pažįstamus, visur savo skyles ir urvus, kur be jokio pavojaus gali voktus arklius laikyti o tu vargszas — žmogus ką be žydo padarysi? pavogęs arklių ir nežinai kur padėti, laikyti arba parduoti czepat, tuojaus tavę sugaus ir į kalinį įkisz, o toliaus varyti nežinai kur ir kam.

— O palaukite, vyrai, vėl kalbejo Vargaitis į sieną atsi-rėmęs, kad mes teip susipažintumime su Kurlandijos vagimis, mes jiems ten varytumėme arklius, o jie mums czion; ką mislyjate ant to?

Visi vagis galvas palingavo, o „sotninks“ Srebalius prisipylė degtinio stiklą ir iki dugno iszlenkė vėl sakydams:

— Asz apie tą nieko nežinau! ant jūsų sveikatos! ei, „vivat!“

— Niekus, Joneli, kalbi, įsikiszo tylejės kol tylejės ir Jokubas Skriaudys, pamislyk ant to: apturėjęs isz Kurlan-dijos arklių kur tu padėtum? paregetu tavę ant tokio arklio bejodinėjint, tuojaus suaresztavotu ir važiuok į vagių „aka-

demiją“ protą įgyti, gerai dar kad mums yra priĕankus
 pons asesorius Vziotkov'as ir szitai pons Srebalevyczius
 (Toliaus bus.)

Meilė tėvynės.

Kaip tavo tėvynė
 Yr meilė rami!
 Kaip didžią saldybę
 Su szirdžiai neszi
 Jei sunkus liudnumas
 Mums szirdį kankins,
 To jausmo ramumas
 Skausmus mums ramins.

Ir ko gali stokuoti,
 Kad turtą szirdys'
 Dar galim' neszioti,
 Kurs niekad nenyks.

Ir ko gal stokuoti,
 Kad daikts dar yra,
 Kurį gal bucziuoti
 Su meilę karsztą.

Nors laimės ant svieto
 Nustojam visos,
 Bet jausmas palieka
 Tos meilės szventos.

Szirdies užszalimą
 Jis dar atgaivins,
 Szventų įkvėpimų
 Į duszią ipins.

Duos akstiną tikrą
 Prie didžių darbų.
 Duos ant svieto kito
 Linksmybių ramių.

Saulės užtekėjimas ir nusileidimas ir mėnesio atmainos ant Varnių padangės.

Dienos	Birželis.		Liepos m.		Rugpjūtis.		Rugsėjas.		Spalių m.		Lapkritis.		Gruodis.	
	užt. ad. m.	nus. ad. m.	užt. ad. m.	nus. ad. m.	užt. ad. m.	nus. ad. m.	užt. ad. m.	nus. ad. m.	užt. ad. m.	nus. ad. m.	užt. ad. m.	nus. ad. m.	užt. ad. m.	nus. ad. m.
1.	3 24	8 36	3 35	8 25	4 28	7 32	5 36	6 24	6 45	5 15	7 53	4 7	8 35	3 25
4.	3 23	8 37	3 39	8 21	4 35	7 25	5 43	6 17	6 52	5 5	8 7	4 1	8 37	3 23
7.	3 22	8 38	3 43	8 17	4 41	7 19	5 50	6 10	6 59	5 8	8 4	3 56	8 38	3 22
10.	3 21	8 39	3 47	8 13	4 47	7 13	5 58	6 2	7 6	4 54	8 10	3 50	8 39	3 21
13.	3 22	8 38	3 52	8 8	4 54	7 6	6 4	5 56	7 13	4 47	8 15	3 45	8 38	3 22
16.	3 23	8 37	3 58	8 2	5 0	7 0	6 11	5 49	7 19	4 41	8 19	3 41	8 37	3 23
19.	3 24	8 36	4 3	7 57	5 7	6 53	6 18	5 42	7 26	4 34	8 24	3 36	8 36	3 24
22.	3 26	8 34	4 8	7 52	5 14	6 46	6 25	5 35	7 32	4 28	8 28	3 32	8 33	3 27
25.	3 29	8 31	4 14	7 46	5 20	6 40	6 32	5 28	7 39	4 21	8 31	3 29	8 30	3 30
28.	3 32	8 28	4 20	7 40	5 27	6 33	6 38	5 22	7 45	4 15	8 34	3 26	8 27	3 23
Mėn. atm.	Dien. ad. m.		Dien. ad. m.		Dien. ad. m.		Dien. ad. m.		Dien. ad. m.		Dien. ad. m.		Dien. ad. m.	
 Pilnas.	2	7 22v.	2	3 11v.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
 Pask. czv.	9	9 43v.	9	1 27d.	8	6 48r.	7	1 10r.	6	7 27v.	5	0 21d.	5	2 41r.
 Jaunas	18	1 14r.	17	2 17d.	16	1 48r.	14	12 5r.	13	9 47v.	12	7 9r.	11	6 14v.
 Pirma czv.	25	5 11v.	24	4 44v.	22	9 32v.	21	3 51r.	20	0 56d.	19	1 34r.	18	5 46v.
 Pilnas.	—	—	31	0 42d.	30	0 31r.	28	3 1r.	28	8 9r.	27	3 13r.	26	10 43v.

Jomarkai.

Kauno gub. Kaunę par visą mėnesį pradėdant nuo 24 birželio, Janavę ant Sekminių ir 12 rugsėjo, Vilksmergėje 29 birželio, Szėtoseę ant Sekminių ir 1 spalį, Utenoje par visą nedėlią nuo 2 spalį Nauliaksandravę 3 rugpjucio, Vydžiuosę 16 liepos, Kamajuosę 24 birželio ir 10 spalį, Dusėtoseę 25 liepos ir 1 spalį, Salakiuosę pirmamę panedėlyje po 25 rugpjucio, Tauragiuosę pirmamę utarnikę po 15 rugpjucio ir po 1 lapkricio, Panevėžyje par 10 dienų pradėdant nuo 1 rugpjucio; Pasvalyje 24 birželio, Remigaloje 24 birželio ir 23 rugsėjo, Lenkavoje nuo 10 iki 24 liepos, Biržiuosę 24 birželio ir 29 liepos, Szauliuosę 10 liepos, nuo 26 liepos iki 19 rugpjucio, nuo 1 iki 8 rugsėjo ir 12 spalį; Szaukėnuosę 4 birželio ir 4 spalį, Vaigavę 28 spalį, Łukėje 15 birželio ir 25 rugsėjo, Vieksznoje 24 birželio, 29 rugsėjo ir 1 spalį; Kurszėnuosę 24 birželio, Liackavę 10 rugpjucio ir 1 rugsėjo, Szaduvoje 8 rugsėjo Joniszkyje pirmamę nedėldienyje po 2 spalį, Żagariuosę 29 birželio ir 10 rugpjucio, Kalvarijoje nuo 8 iki 11 birželio, Alsėdyje 27 rugpjucio, Nevorėnuosę 28 spalį, Godunavę 11 lapkricio, Skuodę 8 rugpjucio, Darbėnuosę 28 spalį, Kaŋneliuosę 10 rugpjucio, Varniuosę 29 birželio ir 8 rugsėjo, Łaukavę 16 liepos, Kretingoje 4 spalį, Plungėje 29 birželio ir 29 liepos, Raseiniuosę 24 birželio ir 16 liepos, Kražiuosę ant Szv. Traices, 10 rugpjucio ir 29 rugsėjo; Kaltinėnuosę 11 lapkricio, Szidlavę nuo 8 iki 16 rugsėjo, Nemakszėziuosę 24 rugpjucio, Szileliuosę 26 birželio ir 28 spalį, Vainutoje 24 birželio, Sartinykuosę 24 rugpjucio ir 11 lapkricio, Retavę 29 rugsėjo, Kvedainoje 24 rugpjucio ir 1 spalį, Vevirženoje 21 rugsėjo, Tauragėje 15 rugpjucio, Naujamiestyje ans Szv. Traices, 10 rugpjucio 29 rugsėjo ir 11 lapkricio. —

Vilniaus gub.: Musnykuosę ant Sekminių, Zosliuosę 16 liepos ir 1 lapkricio, Butrimancziuosę 18 birželio, Augsztdavę 1 spalį, Merecziuje 1 ir 28 spalį, Jevoje 26 liepos, Alkenykuosę 24 birželio, 24 rugpjucio, 29 rugsėjo ir 8 gruodžio; Sumyliszkiuosę 10 rugpjucio, Anusziszkiuosę pirmamę nedėldienyje po 15 rugpjucio, Ziżmariuosę 24 birželio ir 29 rugsėjo, Stakliszkiuosę 8 rugsėjo, Punėje 20 birželio, 25 liepos ir 22

ruggjucio; Arėnuosę 29 birželio ir 15 rugsėjo Olitoje 1 lapkričio, Jeznoje 23—24 birželio, 29—30 rugsėjo, 4 lapkričio ir 18 gruodžio; Eišiškiuosę ant Devintinio, Zoludkę ant Sekminių, Szczuczinę nuo 12 liepos iki 15 spalio, Szventėnuosę par visą nedėlią nuo 1 rugsėjo, Goduciszkiuosę 1 rugsėjo, Aszmėniuosę 29 rugsėjo, Zupranuosę 29 birželio 25 liepos ir 1 lapkričio; Alszėnuosę 24 birželio, Borunuosę ant Sekminių, 29 birželio ir 1 spalio; Smorgonyj nuo 29 ruggjucio iki 1 rugsėjo, Krevę 1 spalio, Viszniavę 11 ruggjucio ir 28 spalio, Duniavę 1 spalio, Senamę Medžiolyje 16 ir 24 birželio, 10 ruggjucio ir 10 spalio; Zadževę 6 ruggjucio, Lebedevę pirmamę panedėlyje po Sekminių, 29 birželio ir 1 spalio, Kužencę 8 rugsėjo, Łužkuosę 8 rugsėjo.

Atsakas rėdaktorius **J. Lapinas Tilžėje**; prie jo siųst rasztus, rankraszczius ir piningus; pas jį teipogi laikraszczio krautuvė. Antraszas: **Herrn J. Lapinas, Tilsit, Ostpr.**

Spaudinta pas J. Szenkę, Tilžėje.